

2004:26

Magnarps by och hamn

- analys av kulturmiljön

Paul Hansson, Kristina Nilén, Cissela Olsson, Lars Salminen

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2004:26

Magnarps by och hamn -analys av kulturmiljön

Kulturhistorisk analys, 2004
Barkåkra socken
Ängelholms kommun
Skåne län

Paul Hansson, Kristina Nilén, Cissela Olsson, Lars Salminen

Regionmuseet Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 80 50 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2004 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2004:26
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Västra Strandgården, Magnarp 5:2.
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

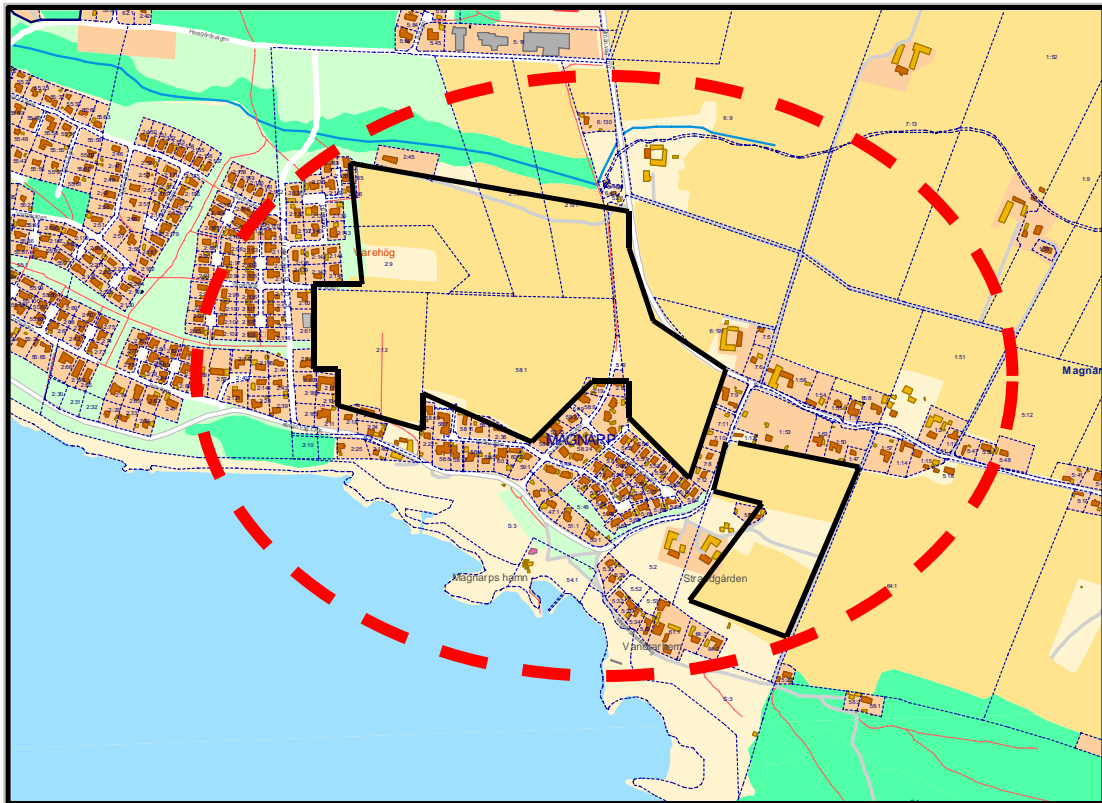
Magnarps by och hamn – analys av kulturmiljön

Innehåll

<i>Inledning</i>	5
Del 1. Analys av kulturmiljön	
<i>Fornlämningars bild</i>	8
Fasta fornlämningar	8
Det dolda kulturlandskapet	9
Den medeltida byn	13
Sammanfattning	17
<i>Landskapsbild – från fålad till fullåker</i>	18
Bondbyn Magnarp	18
Storskifte-laga skifte	19
Uppodling och expansion	20
Karaktärsdrag i landskapet	21
<i>Bebyggelse</i>	27
Magnarp före 1930. Bondby med fiske och seglation.	27
1930-1970. Badort och sommarparadis.	33
1970 och framåt. Bostadsorten Magnarp.	36
Karaktärsdrag i befintlig bebyggelse	39
Del 2. Programdel	
<i>Utvecklingsmöjligheter</i>	42
Fornvård	42
Landskapsvård	44
Byggnadsvård	47
<i>Bibehålla pågående markanvändning</i>	49
Var? Varför?	49
<i>Ny bebyggelse/exploatering</i>	52
Var och varför? Hur?	52
A. Området i västra delen av undersökningsområdet.	52
B. Området norr om Varehög.	54
C. Området norr om Magnarpsbäcken.	54
D. Området väster om Magnarps by.	55
E. Området norr om Strandgårdarna.	56
F. Området söder om väg 707 i byns östra utkant.	57
G. Lucktomter utmed väg 707.	58
<i>Referenser</i>	59
<i>Bilagor</i>	60

Ängelholms kommun i Skåne

Karta över utredningsområdet.

Inledning

Dagens Magnarp är till största delen ett jordbrukslandskap där villabebyggelsen mer och mer breder ut sig. Vad är värt att ta tillvara för att inte mista den attraktiva boendemiljön?

Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne har fått i uppdrag av Ängelholms kommun att göra en kulturhistorisk analys av Magnarps hamn med omnejd. Uppdraget innebär en översiktlig inventering av fornlämningar, kulturlandskap och byggnader inom området. Utredningen syftar till att klargöra områdets karaktärsdrag så att dessa kan tillvaratas i såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. Resultatet presenteras i *Del 1. Analys av kulturmiljön*.

I uppdraget har även ingått att ge förslag till hur en framtida exploatering av området kan se ut. Utgångspunkten för förslaget är att visa maximal exploatering som kan göras utan större konflikter med kulturmiljön. Förslaget utgör tillsammans med en genomgång av konkreta åtgärder, som får ses som områdets utvecklingsmöjligheter, rapportens *Del 2. Programdel*.

Målsättningen med de idéer som presenterats i rapportens programdel är att Magnarp även i fortsättningen ska vara en spännande, varierad, innehållsrik och intressant miljö att vistas i.

Hamnen i Magnarp en mulen dag i februari.

Del 1. Analys av kulturmiljön

Fornlämningsbild

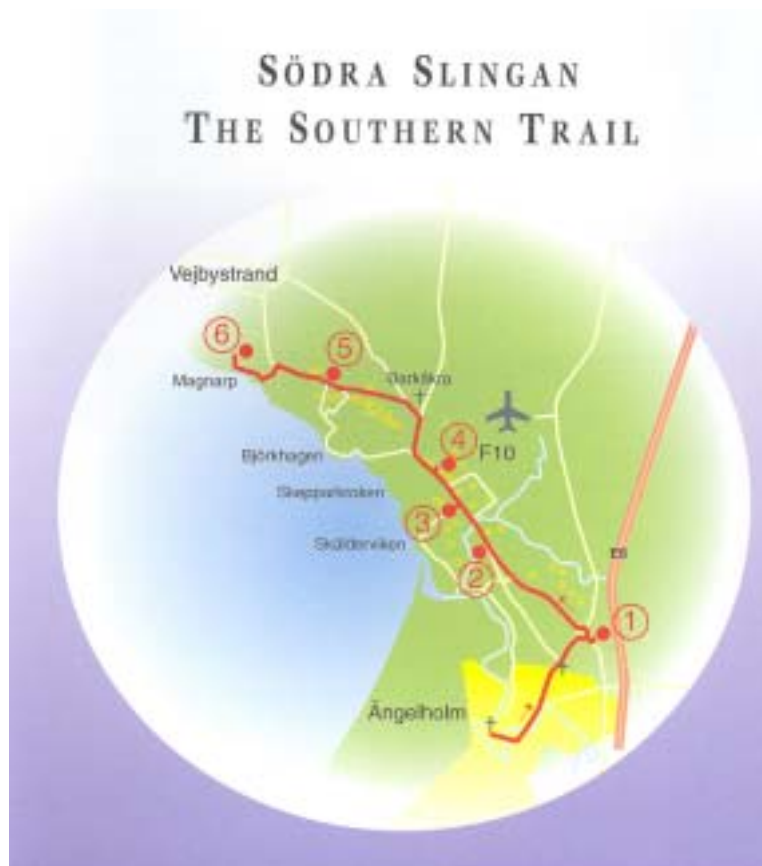
Fasta fornlämningar

Trakterna kring Magnarp är rikt på fasta fornlämningar. Det som dominerar fornlämningsbilden är främst gravhögar från bronsåldern. Högarna är monumentala konstruktioner och anlades oftast på höjder för att vara väl synliga för alla som levde i närheten och som färdades i området. Flertalet anlades under bronsålderns äldre del, omkring år 1800-1100 f.Kr. De är vanligtvis uppförda över en centralt placerad grav, men det är inte ovanligt att man vid senare tidpunkter återvänt till högen för att göra ytterliggare begravningar. De kan därför ha haft en lång användningsperiod.

På den rygg av isälvsavlagringar som löper parallellt med och tämligen nära strandlinjen mellan Magnarp och Skäldervikens station finns ett stråk med ett trettiotal gravhögar. Sträckan är mindre än fem kilometer. Högarna är många gånger samlade i mindre grupper. Ett utmärkt sätt att uppleva dessa är att följa den kulturslinga som inom ett EU-projekt har skapats av föreningarna Bronsklang och Bronstid. Slingan utgår från Torshögen i Rebbelberga (vid Vattentorget) och bjuder på en stundtals betagande utsikt över Skälderviken. Vid Magnarp finns flera högar att bese, till exempel Bökehögarna som ligger strax norr om vägen mot Magnarp, på byns gamla allmänning. Slutstation för denna kulturslinga är Varehög, RAÄ 3, som ligger i den allra västligaste delen av undersökningsområdet, på en åkerholme på kustsidan av Magnarps byaväg.

För att vara väl synliga för alla som levde i närheten och som färdades i området anlades oftast bronsålderns gravhögar på höjder. Från Varehög har man en betagande utsikt över Skälderviken och Kullahalvön. För sjöfarare har den en lång tradition som landmärke.

Karta som visar Kulturslingan. Gula prickar representerar bronsåldershögar. Nr 6 utmärker Vare hög, belägen inom undersökningsområdet.

Det dolda kulturlandskapet

De flesta fornlämningarna är inte så tydliga som de många bevarade gravhögar i och runt Magnarp, utan ligger idag dolda under mark. Dessa kräver en större insats att lokalisera och avlockas berättelser om de människor som format kulturlandskapet. Detta gäller framför allt forntidens boplatser, men även de ödelagda eller utskiftade gårdarnas lägen i byn samt de flesta andra typerna av förhistoriska gravar. Detta "underjordiska arkiv" har i princip samma skydd i Kulturmiljölagen som de mera monumentala fornlämningarna. Länsstyrelsen kan emellertid lämna tillstånd att borttaga fornlämningar om det skulle medföra orimliga hinder för den sökande att bevara lämningarna. I § 8 och 9 stadgas bl. a. anmälningsplikt samt skyldighet att avbryta pågående markarbete om tidigare okända fornlämningar påträffas. Vidare gäller att om man vill exploatera ett område med fornlämningar, får man också betala de utgrävningar som bedöms erforderliga. Ur denna aspekt är det därför föredömligt att, som här gjorts, i ett tidigt skede etablera en dialog och att även den arkeologiska biten av kulturmiljön vägs in i underlaget för den fysiska planeringen.

Ån som flyter genom området är en faktor som har lockat till bosättning. Exempel på detta är boplatserna Raä 68 och 136 mfl. De skrafferade områdena har inga fornlämningsnummer, men visar var det finns uppgifter om att man sett eldstäder eller där man hittat mycket förhistoriska föremål. De sammanfaller med slutningarna utmed ån eller med de avsater som finns i slutningarna ut mot Skälderviken. Uppe på höjdryggen ligger sedan gravhögarna. Röda punkter visar indikationer på ytterligare högar. Gårdslägen som kan ha kontinuitet ned i medeltid visas med röda ofyllda cirklar.

Vi vet exempelvis att antalet gravhöggar varit ännu större än idag. Många noter- ingar finns om gravhöggar som bortodlats, andra har skadats eller helt utplånats vid grustäkter. Höjdryggen där Varehög ligger är topografiskt ett ypperligt läge för högar. Med tanke på att de övriga högarna i trakten ofta uppträder i mindre grupper, så kan man misstänka att där finns fler gravar. Detta styrks av att det på östra sidan om Varehög har hittats ett skifferbryne och bitar av en tunn bronsplåt (SHM 19413). Föremålen anges vara funna ”i en förstörd grav” (ett flackt röse). På beskrivningen låter det som att en gravhög skadats så pass svårt av upprepad plöjning att man nått ända in till kärnröset.

Ett ganska talande fall på att stor försiktighet bör iakttagas i närområdet av ensamliggande gravhöggar finns från RAÄ 4. Denna ligger på Magnarp 6:s ägor. På kartan från laga skifte finns det strax öster om denna hög markeringar som kan tolkas som gravhöggar. Sannolikt visar dessa på de nu nästan helt bortodlade gravhögarna 122:1 och 122:2, som upptäcktes vid nyinventeringen. Enligt en äld- re nedteckning har det i det här området funnits en kulle. ”När man sanerade densamma fann man en stenkista med brända ben” (Hansen 1925). Notisen be- rör troligen någon av dessa båda nyupptäckta högar.

Skifteskartan ger misstankar om att ytterligare en grav kan finnas strax väster om Bökehögarna. På skifteskartan finns det markerat "Ängrör" på norra sidan om vägen, vid ägogränsen mellan nuvarande 5:5 och 5:43.

När det gäller var människorna haft sina boplatser är källäget något sämre. I närheten av ån i byns norra del finns det, strax öster om gården Magnarp 6:9, en registrerad stenåldersboplatz, (RAÄ 68). På andra sidan ån och lite längre västerut finns det ytterligare en boplatz RAÄ 136. Denna påträffades då Plastfabriken skulle byggas ut. Man hittade då bland annat fragment av slipade flintyxor, vilket antyder en datering av boplatzen till bondestenålder (Ericson-Borggren 1995). Påtagliga boplatzindikationer finns också från gården Axelsminne, Magnarp 7:2 (7:13). När den nye arrendatorn började plöja djupare än vad man tidigare gjort, har det framkommit flera gamla eldstäder på gårdens ägor. (Johansson 2000:82). Dessutom finns det nordost om gården en stenåldersboplatz, RAÄ 62, registrerad. De ovanstående exemplen vittnar om att närheten till vattendraget i byns norra del varit ett attraktivt läge för bosättning under förhistorisk tid.

En genomgång av fornfynd från trakten kan också ge oss en vink om vad vi kan förvänta oss för typ av bosättningar. Uppgifterna är tyvärr ofta oprecisa och endast relaterade till Magnarp, tex "bearbetat flintstycke. Funnen i en åker" (SHM 19413). Men i Lunds universitets historiska museums magasin finns en del flintföremål från Magnarp som är av intresse. LUHM-nummer 23056-63 omfattar en skära, en förmodad lövkniv, två spjutspetsar, två sågar av flinta, en flintspets och en flintyxa, troligen spetsnackig. Dateringsmässigt tycks fynden ha en tyngdpunkt i sen bondestenålder och äldre bronsålder, dvs. ungefär samtida med anläggningsfasen av traktens många gravhögar. Det spetsnackiga (?) yxfragmentet antyder att det också finns nedslag från tidig bondestenålder. Fynden härrör från Magnarp nr 5.

Strax väster om där Strandbackevägen möter Magnarpsvägen, i jämnhöjd med Horsakroken men norr om Magnarpsvägen, finns det en liten plåtå. Vid genomgång av äldre arkivmaterial fanns en notering om att det här påträffats "talrika fynd av härdar och flintavfall ca 70 cm under marknivån".

De båda sistnämnda boplatzlägena följer inte samma mönster som de som redogjorts för tidigare. Istället för att vara lokaliserade utmed sluttningarna längs ån så vänder sig dessa ut mot havet. Topografiskt sett så finns det tre tydliga avsatsar inom undersökningsområdet, tre "hyllor" ut mot havet. Dessa har varit utmärkta boplatzlägen i sydsluttningen ut mot Skälderviken. Hylla 1 är den där det påträffats härdar 70 cm under markytan. Denna finns inte över hela sträckan och är idag redan bebyggd med villor. Avsatsen ligger på mellan ca 10-12 m.ö.h.

Nästa avsats, hylla 2, ligger på mellan 13-14 till ungefär 17 m.ö.h. Den avtecknar sig tydligt när man går uppför markvägen öster om den östra Strandgården, i riktning upp mot Magnarps byaväg. Under förhistorisk tid har detta område varit ett utmärkt läge för bosättning. En flintskära med retuscherad ryggsida, i apotekare Victor Baumbachs samling, uppges vara funnen på Strandgården (LUHM 20006) Detta område har dessutom varit "hett" under medeltiden och

Det är många forntida föremål som under årens lopp har hittats vid Strandgårdarna. Platån sydost om dessa var under förhistorisk tid ett ypperligt boplatsläge. I skriftligt material går dessutom själva Strandgården att följa ända ned i 1500-tal. Arkeologiskt går det säkert att se kontinuitet ännu längre tillbaks. Åkern på bilden lär säkert dölja såväl medeltida som förhistoriska lämningar.

framåt, vilket skriftliga källor och det äldsta kartmaterialet vittnar om (mer om detta i kapitlet *Den medeltida byn*).

Resten av undersökningsområdet, längs Magnarps byväg och västerut ända till Varehög, utgörs av en sammanhållen höjdrygg. Det är den nordligaste delen av den ås där traktens alla gravhögar ligger. Förutom strax öster om Varehög så finns det emellertid inga uttryckliga belegg för att det skulle ha funnits fler högar inom undersökningsområdet. Möjligen kan en mindre kulle som finns i södra tomtgränsen till fastigheten 1:63 vara en sönderplöjd gravhög. Däremot är hela området att betrakta som ett gynnsamt topografiskt läge för under mark dolda bosättningar. Speciellt gäller detta åkern norr om Strandgårdarna och upp till den befintliga bebyggelsen längs Byavägen samt åkern söder om Varehög.

På åkern söder om Varehög finns det registrerat ett flyttblock med skålgropar, RAÄ 71. Skålgropar, eller älvkvarnar som de även kallas, är små i sten inhackade eller insvarvade skålgropiga fördjupningar. Flertalet anses i allmänhet ha tillkommit under bronsåldern och har med största sannolikhet spelat en roll i kultutövningen. "Älvkvarnskulten" har dock inte bara praktiserats under forntiden utan även långt senare (Ekelund&Winberg 1968:19). Det har berättats

att när en av de förra ägarna till marken, Oskar Olsson, grävde vid stenen påträffade han benrester. Han lade då genast tillbaka dem där de varit (Johansson 2000:47). Idag står skålgropsblocket dock inte att finna på sin ursprungliga plats. Det har blivit flyttat eller nedgrävt. Kanske kan ett större block som ligger i stengårdsgården strax norr där skålgropsblocken stått vara det bortflyttade blocket. I så fall har det hamnat med skålgroparna nedåt.

Den medeltida byn

Det äldsta skriftliga omnämmandet av Magnarp är från början av 1500-talet. Det skrivs då *Manerop* och finns omnämnt i Krabbes jordebok från omkring år 1524. Förledet *Magna* är sannolikt från mansnamnet *Magni*. Slutledet *-rup* och *-arp* är olika former för torp i betydelsen "nybygge" (Pamp 1964:33). Detta "Magnis nybygge" gav sedan namnet åt byn.

Att de äldre skriftliga källorna är så pass förtegrna om Magnarp är symptomatiskt. Det skriftliga materialet, speciellt från tidig- och högmedeltid, är mycket magert från de nordvästra delarna av Skåne. Dessa härrör annars ofta från då kungamakten stadfäster sin överhöghet i ett område. Intressant i sammanhanget är att genomslaget för den skriftliga förvaltningspraxisen verkar sammanfalla med framväxten av en territoriell förvaltning.

Under slutet av 1100-talet och under 1200-talens början märks detta i sydvästra Skåne i en reglering av byarna och uppkomsten av rännor som territoriella markeringar mellan gårdarna. Detta har tolkats höra samman med samhällets övergång till feodala organisationsprinciper (Thomasson 1998). Tendenser till sådana strukturer kan inte skönjas förrän tidigast under hög- och senmedeltid i de nordvästra delarna av Skåne. Det senare genomslaget av en territoriell förvaltning och en skriftlig byråkrati i Nordvästskåne har ansetts höra samman med att ett äldre samhällssystem lever kvar längre i denna del av Skåne.

I räkenskaper från år 1662 finns det i Magnarp upptaget två hela och två halva skattehemman samt två halva kronohemman (Pamp 1964:33). Andelen kyrkojord tycks ha varit mycket liten. De flesta har varit skattehemman och självägande bönder. Denna ringa feodala närvaro, med en hög andel självägande bönder som följd, kan vara en av förklaringarna bakom bytomtens spretiga utseende. Byn ger sken av att vara "organiskt" framväxt med gårdar som ligger på lägen som är topografiskt mycket väl anpassade. På eller i gårdarnas omedelbara närhet finns det därför ofta även förhistoriska lämningar.

Gård nr 5 i byn, Strandgården, går att följa i mantalslängder ända ned i 1500-tal (1584, 3/8 sk.). Detta bör vara ett av de gårdslägen som går att följa en bra bit ned i medeltid. Gården ligger på utmärkt boplatsläge. På ägorna har det påträffats mängder med förhistoriska boplatsfynd (se ovan, LUHM 20006, 23056-63).

Kartöverlägg utifrån storskifteskartan som visar Magnarps by 1826-27. Gårdslägen som kan ha kontinuitet ned i medeltiden inringade med rött.

Gård nr 6 - Källgården 6:9, intill ån, ligger också på ett mycket bra läge. Den finns på samma plats som vid skiftena och inget talar emot att även denna gård har medeltida anor. Strax öster om gården ligger stenåldersboplatsen RAÄ 68. Väster om gården har det funnits en källa. Här ska enligt uppgift ha funnits en sten med sliprännor, RAÄ 66. I området har det i senare tid dumpats en hel del sten. Vid fältinventeringen kunde sliprännorna inte återfinnas. De har sannolikt blivit övertäckta vid dumpningarna.

I byn fanns det vid skiftena inte en gård nr 3 och en gård nr 4, utan så långt det går att följa i kameralt material så är dessa en sammanslagen enhet. I ett jordrevningsprotokoll från 1671 är alla gårdarna uppräknade med undantag av gård nr 3. Kyrkan försökte 1860 reda ut förhållandena. De saknade gård nr 4, men det visade sig då att den redan hade blivit Magnarp 3 o. 4. Var jorden låg hade kyrkan inte riktigt koll på (Moen 1988:240).

Strax väster om gård nr 6 i byn fanns tidigare en källa, därav namnet Källgården (Magnarp 6:9). Inne på gårdsplanen ligger en s.k. lyftsten (RAÄ 67). Den användes fordom vid anställningsprov. Den som orkade lyfta stenen kunde få arbete som dräng.

Sydväst om Källgården ligger ett område som på skifteskartorna betecknas ”Tofterna”. Toften var den yta som hörde till gården kring dess byggnader och köks trädgård, kältäppa, humlegård etc. Till toften tillhörde vanligen också en liten åker i direkt anslutning till gårdstomten. Bevarade ägonamn som innehåller toft visar ofta på platsen för en försvunnen bebyggelse. Möjligen kan någon av gårdarna nr 3 eller 4 ursprungligen ha legat på det som i skifteskartorna kallas ”Tofterna”, innan det att de båda gårdarna slogs ihop. I så fall torde här finnas ovanligt välbevarade lämningar efter en ödelagd gård.

I lantmäteriakterna är det den gård som numera kallas ”Askgården” som motsvarar gård nr 3 o. 4. Den ligger på samma plats som vid skiftena. I de äldsta nu stående delarna av gården fann man vid en reovering årtalet 1765 inskuret i korsvirke, men den har förmodligen haft detta läge betydligt längre än så. Den bör vara en av de enheter som det arkeologiskt skulle kunna vara möjligt att följa ned i medeltid.

Gård nr 2 var vid skiftena uppsplittrade på tre enheter. Alla är nu rivna. Den som revs sist var Gammalgården. Den revs 1985. Gården låg intill Strandbackevägen vid Fritsa lyckeväg, vid nuvarande 58:24. I området ligger nu modern bebyggelse. De båda andra gårdarna låg öster om Varehög, mellan högen och området som benämndes ”Tofterna”. Den ena av dessa kallades Kejsargården. Namnet på gården går att följa i skriftliga handlingar tillbaks till 1708. Det lär komma från två bröder, Pähr och Bengt Keyser, som 1698 bodde i Magnarp. En

senare ägare till gården var Sven Jönsson, som givit namn åt den nu igenfyllda källa som läg strax intill, "Sven Jöns gårdskälla" (Johansson 2000:38, 50f). Johansson nämner att två gårdar gått under benämningen Kejsargården. Den andra har legat lite längre västerut, ungefär där pumpstationen finns idag. Denna gård fanns inte vid storskiftet, så den är sannolikt en senare tillkommen enhet.

Den tredje enheten som benämns gård nr 2 läg i höjd med, ungefär 200 meter öster om, Varehög. Gården finns inte med på Generalstabskartan från 1861, utan har då utskiftats. Det är möjligt att denna gård och Kejsargården är avknoppningar från Gammelgården, som namnet antyder. Det kan dock inte utslutas att även de andra båda gårdslägena har medeltida anor. I skriftligt material går det ju att spåra ägare till Kejsargården tillbaka till slutet av 1600-talet.

Gård nr 1 i byn var vid skiftena uppdelade på tre enheter. Två läg på norra sidan av byvägen Det var nuvarande 1:56, "Ludvigs" som fortfarande finns kvar i detta läge. Den andra läg där Arvid Karlsson sedermera bedrev affär och vagnmakeri, på 1:12. En tredje gård läg norr om Strandgården, utmed Magnarpsvägen vid 1:13. Sannolikt har dessa tre gårdar sitt ursprung i "Ludvigs", som ligger på ett ypperligt läge, men även gården norr om Strandgårdarna kan ha en ansevärd ålder. Däremot så betecknas åkern intill den östligaste gården på skifteskartan för "Nyvång". Det antyder att denna är en senare tillkommen gårdsenhet.

Sammanfattning

Som säkert framgått är det omöjligt att peka ut någon specifik del av utredningsområdet där det går att exploatera utan risk för att stöta på fornlämningar. Mot söder finns det tre stråk med avsatser i sluttningarna ut mot Skälderviken. Dessa har utgjort förträffliga boplatslägen. I flera fall understryks detta av att här påträffats fornfynd, framför från övergången sen bondestenålder/bronsålder men även från tidig bondestenålder. I norr löper Magnarpsbäcken genom undersökningsområdet. Närheten till detta vattendrag har också lockat till bosättning. Dalgängens sluttningar var attraktiva boplatslägen och förmodligen bjöds här en mer skyddad plats. Med den förhärskande vindriktningen är detta läsidan av den längs kusten löpande åssträckningen. RAÄ 68 och 136 är exempel på boplatser i detta läge, och det finns uppgifter från ytterligare några ställen där eldstäder framkommit vid åkerbruk.

Längs åsen återfinner vi de förhistoriska lämningar som i hög grad dominerar fornlämningsbilden i trakten, gravhögarna från bronsåldern. För att vara väl synliga anlades dessa på höjdryggen som löper längs kusten. Högarna är många gånger samlade i mindre grupper. Vid Varehög finns det uppgifter om att man tidigare stött på ytterligare gravar. Dessutom finns det misstankar om att det kan finnas fler oupptäckta gravar i byns östra del. Längs detta stråk med fina ”gravlägen” kan vi även förvänta oss lämningar efter bosättningar.

Sen har vi den medeltida byn. Flera gårdar ligger kvar på samma läge som vid skiftena och här är det inte aktuellt med några större exploateringar. Man bör dock ha i åminnelse att det även kan förekomma äldre kulturlager och lämningar på tofterna i gårdarnas närområde. Detsamma gäller för de gårdar som finns med på de äldsta lantmäterikartorna, men som nu är utskiftade och rivna. Flertalet har troligen kontinuitet ned i medeltiden. Gårdarnas lägen är dessutom så väl topografiskt anpassade att där i flera fall kan förväntas spår efter bosättningar även från olika förhistoriska perioder.

Landskapsbild – från fälad till fullåker

Bondbyn Magnarp

Enligt lantmätare Lorents Gillbergs beskrivning över Kristianstads län från år 1767 utgjordes byn av skatte- och kronohemman. Till Magnarp hörde även sju gatehus för obesuttna samt en kvarn. Odlingsmarken var förhållandevis mager och omgivningarna utgjordes av krattskog, d v s busk- eller snårskog. Den skånska rekognoseringskartan från 1810-talet bekräftar ovanstående; landskapet kring byn var helt öppet och saknade högsog. Endast det lite sankna området norr om ån hade ett visst inslag av gles lövskog. Merparten av bebyggelsen var belägen längs byvägen och kring den buktande vägen mot hamnen. Här låg även ett flertal gatehus. Ytterligare några gårdar låg utspridda i anslutning till ån och längs vägen mot Vejby. Bebyggelsen synes enligt kartan vara omgärdad av planterade träd, troligen som läskydd i det annars öppna landskapet. Liknande planteringar fanns även exempelvis i Vejby, Vantinge och Vanstads byar. Jordbruket var baserat på boskapsskötsel och större delen av marken utgjordes därför av betesmark och äng. Vid sidan av jordbruket var fisket i havet en viktig näring.

Skånska rekognoseringskartan är en militär karta som upprättades av försvarsskäl där tonvikten lades på framkomlighet, försvarsmöjligheter och försörjningsresurser, men är idag ett värdefullt källmaterial. Åkermarken låg samlad norr om bykärnan. I övrigt utgjordes Magnarp av öppna, buskiga marker. Varehög är tydligt markerad öster om byn. Här låg även två mindre flygsandsplanteringar.

Storskifte-laga skifte

Åren 1826-27 genomfördes ett relativt sent storskifte av ägorna i Magnarps by som då omfattade sex gårdar. På varje gård fanns upp till fem brukare, åboar. Resultatet av storskiftet i Magnarp blev att varje brukare fick sina tidigare mycket spridda ägor samlade i tre till fem åkerskiften och ett till tre ängsskiften. I övrigt medförde skiftet inga större förändringar i landskapet. Vid tiden för storskiftet visar kartan att åkermarken främst var koncentrerad i ett östvästligt stråk mellan ån och byvägen. Här låg även byns gemensamma badstuga, d v s linbasta, där man beredde lin. Av denna syns inga tydliga spår idag. Norr om ån fanns i huvudsak ängsmarken, som bitvis var sank. Redan vid denna tid hade man emellertid påbörjat en uppodling till åkermark här, vilket de spridda åkerlyckorna tyder på. Denna del av ån verkar ha rätats i sin sträckning till skillnad mot den mycket meandrande sträckningen genom betesmarken, fäladen, i byns västra delar. Även byns sydöstra delar utgjordes av betesmark. Delvis var marken sandig och här fanns flygsandfält varför man anlagt flera mindre planteringar för att binda sanden. I sydost, invid havet, fanns ett inhägnat och väl avgränsat samfällt område som betecknades kronoplantering med samma syfte att binda sanden och hindra den från att lägga sig på odlingsmarken. Bönderna i trakten var ålagda att anlägga och underhålla hägnaderna kring planteringen. Hägnaderna utgjordes av sten- eller risgården.

Storskifteskartan över Magnarps by redovisar noggrant markanvändningen i början av 1800-talet. Byns inägomark utgjordes av åkermark, som markerades med grävitt och ängsmark, som på kartan är de lite mörkare gröna områdena. Kring de inhägnade inägorna låg utmarken, betesmarken, markerad med en ljusare grön ton.

Redan år 1839, endast tolv år senare, påbörjades laga skifte av Magnarps by. Vid denna tid kan man se att uppodlingen av ängsmarken har accelererat och de tidigare spridda åkerlyckorna har blivit större sammanhängande partier. I och med skiftet fick varje bonde sina ägor samlade i två eller tre skiften. Mellan ägorna drogs raka gränser vilka i regel markerades med stenmurar. De tidigare krokiga vägarna rätades eller ersattes av nya raka sträckningar. I laga skifteshandlingarna kan man även få en bild av bebyggelsen vid den här tiden. De kringbyggda gårdarna var uppförda i korsvirke, skiftesverk eller murad grästen med tak av halm. Längorna hade förutom bostäder, många och skilda användningsområden såsom exempelvis brygghus, malthus, vedbod och härbergshus. Några av innergårdarna var stensatta och i de tillhörande trädgårdarna fanns ett antal fruktträd samt humle till husbehov. Kring Strandgårdarna fanns omkring 80 fruktträd i trädgården!

Uppodling och expansion

Vid jämförelse med generalstabskartan från 1860-talet ser man att bebyggelsen har ökat i omfattning. De ursprungliga gårdslägena fanns fortfarande kvar, men ytterligare gårdar har knoppats av, exempelvis i det uppodlade ängsområdet. Landskapet var liksom tidigare helt öppet bortsett från flygsandsplanteringar och ett mindre lövskogsområde vid ån.

På 1930-talet har Magnarps by blivit ett fulläkerslandskap. I princip all ängsmark och betesmark har lagts under plogen. Av den förr så omfattande betesmarken återstår endast strandbetet söder om byn. Träd fanns bara i gårdarnas trädgårdar och i kronoplanteringen där barrskogen dominerade med ett visst inslag av löv. Jordbruksbebyggelsen har ökat ytterligare något i form av mindre gårdar, men det nya inslaget är fritidsbebyggelsen som börjar växa fram nära havet i de sydöstra delarna av byn.

Karaktärsdrag i landskapet

Byvägen har till stora delar en ursprunglig sträckning som överensstämmer med kartorna från 1800-talets början. Vägen går längs en åssträckning vilket tyder på att vägen har anor långt tillbaka i tiden. Längs vägen finns många möjligheter till vackra utblickar såväl mot havet som mot Hallandsåsen. Vägen utgör samtidigt en skiljelinje mellan ett relativt storskaligt åkerlandskap i norr och ett mer olikartat och uppsplittrat landskap med nyare bebyggelseinslag i söder.

Det öppna landskapet mot norr har tydlig laga skifteskaraktär med flera välbevarade och samlade gårdsmiljöer med omgivande odlingsmark och stenmurar i fastighetsgränserna. Marken brukas idag aktivt.

Flera av gårdarna i Magnarps by ligger kvar på samma plats som före skiftesreformerna, vilket är värdefullt och ger en intressant miljö med historisk förankring. Längs byvägen ligger flera gårdar på rad nära vägen. Vägen ner mot hamnen följer en äldre sträckning. Idag är kontrasten stor mellan den västra och den östra sidan; den västra sidan domineras av nyare villabebyggelse medan den östra sidan fortfarande har en traditionell jordbrukskaraktär med de båda Strandgårdarna och odlingsmarken däromkring. I detta område finns merparten av spåren från Magnarps by före skiftena. Åkerns utsträckning öster om Strandgårdarna överensstämmer exempelvis med en hage som fanns utritad på storskifteskartan. Även brukningsvägen öster om denna har lika lång kontinuitet, även om den norra delen i senare tid blivit något rätad. En mycket framträdande solitär ek mellan hamnvägen och Strandgårdarna bidrar ytterligare till den rika miljön.

Den nedre delen av vägen kantas av en allé bestående av vindpinade askar av skiftande ålder. Alléns sträckning överensstämmer delvis med en av de trädreder som var markerade på skånska rekognoseringskartan från 1810-talet. Träden ramade då in Strandgården. Allén är inte markerad på någon annan av de äldre kartorna och det är oklart hur gammal den är, men den är idag ett mycket värdefullt inslag i miljön och ger en fin inramning till hamnvägen. Träden utgör dessutom en värdefull livsmiljö för allehanda insekter, fåglar och fladdermöss. Den skrovliga askbarken är en särskilt värdefull miljö för lavar, mossor och trädsvampar.

Tomterna längs Strandvägen är till stora delar kantade av karakteristiska stenmurar, byggda av rundade naturstenar, troligen plockade från stranden. Någon sträcka överensstämmer med en äldre hägnadssträckning från tiden för storskiftet, i övrigt har murarna sannolikt tillkommit i samband med husbyggnationerna. Murarna ger en fin markering av Strandvägen, samtidigt som de solbelysta stenarna utgör en gynnsam miljö för bl a lavar.

Den mycket framträdande solitära eken mellan hamnvägen och Strandgårdarna bidrar ytterligare till den rika miljön.

Träden i allén längs vägen ner mot hamnen är präglade av det utsatta läget nära havet. I den nedre delen av allén finns även yngre inslag i form av telestolpar.

Stenmur längs tomtgräns mot stranden. Lavar trivs i det soliga läget och har koloniserat stora delar.

Det öppna området söder om Strandvägen utgörs av betesmark, hamnområde och parkering. Den låga gräsvegetationen har inslag av buskar, t ex rosor. Området har lång kontinuitet som betesmark, då den redan på kartan från 1820-talet var markerad som fälad. Denna långa kontinuitet har lett till en anpassad och värdefull strandbetesflora.

Kronoplanteringen nära havet utgörs idag av ett sammanhängande skogsområde som sluttar ned mot stranden. Genom området finns flera strövstigar. Närmast havet utgörs trädskiktet av krokiga, vindpinade och till stora delar originella tallar, medan det övre partiet domineras av lövträd av framför allt ask, ek, bok och björk med ett bitvis ganska tätt buskskikt av exempelvis hallon, fläder och hassel. Redan på 1826 års karta var den inhägnade planteringen utritad och dess gränser överensstämmer med dagens. Delar av hägnaden var även markerad på skånska rekognoseringskartan från 1810-talet. Hägnaden utgörs av en stenmur lagd som en dubbelmur av rundade naturstenar. Stora delar av muren har en lite nersjunken karaktär som tyder på en relativt hög ålder. Troligen är stenmuren den ursprungliga hägnaden och har således närmare 200 år på nacken. Kronoplanteringen ligger som en ö mitt bland badstrand, bebyggelse och odlingsmark. Området hyser såväl stora kulturhistoriska som biologiska värden samtidigt som det är ett viktigt område ur rekreationssynpunkt. Det är av största vikt att kronoplanteringen bibehåller sin utsträckning och sin skogskaraktär, då många planteringar av detta slag omvandlats till fritidsbebyggelse.

Kronoplanteringen är noggrant utritad på storskifteskartan från 1820-talet. Gränserna överensstämmer helt med dagens fastighetsgränser och finns bevarade i form av stenmurar.

Kronoplanteringen är ett mycket intressant område med stora värden där de krokiga tallarna skapar en särpräglad miljö. Äldre träd i ett annars ganska trädfattigt landskap är värdefulla för den biologiska mångfalden.

Terrasserad gammal fruktträdgård som hör till Magnarp 2:12. Området ovanför föreslås bli föremål för exploatering.

Gräsbevuxet gångstråk mellan husen längs strandvägen. Husen bör vända gaveln mot gångstråket och inte långsidan som 1970-tals huset till vänster i bild. Höga plank och staket är mindre bra eftersom de förstör möjligheten till utsikt och utblickar.

Häradskartan från slutet av 1920-talet. Magnarps by är helt uppodlad. Trots det hårda trycket efter mark ligger kronoplanteringen kvar med större delen av byns trädbestånd. Söder och öster om denna börjar fritidsbebyggelsen växa fram.

Ekonomiska kartan från 1970-talet.

Bebyggelse

Magnarp före 1930. Bondby med fiske och seglation.

Då man studerar den gamla ekonomiska kartan från 1920-talet syns inom undersökningsområdet ett flertal bondgårdar respektive ett fåtal friliggande hus belägna utmed befintliga vägar. Hamnen byggdes 1892 men hade funnits långt tidigare i mindre skala. Den nämns t ex 1823 som "platsen för fiskebåtars landning" (Johansson 2000:12). I Magnarp har invånarna varit mångsysslare och haft sin utkomst av fiske och sjöfart i kombination med jordbruk.

Att platsen användes som hamn är ingenting som med tydlighet framgår av kartan från 1920-talet. Nästan samtida fotodokumentation visar en helt öppen strandhed med endast ett skjul framför hamnen. Aktivitet i anslutning till fisket skedde förmodligen på gårdarna. I den västra Strandgården, Magnarp 5:2, lär det t ex finnas (ha funnits?) ett "saltahus" i bostadslängans nordvästra hörn, där man lagrade den insaltade fångsten (Ängelholms kommun, bebyggelse och miljö, etapp III, 1979:65ff). Därför har det äldre marina näringsutövandet inte avsatt några direkta spår i bebyggelsen, förutom just hamnen och den öppna hamnplanen.

En del hus som redan på 1920-talet låg i närheten av nuvarande Magnarps hamn var byggda på byns allmänning. Dessa hus skulle mycket väl kunna ha uppförts som bostadshus av människor som mer utpräglat levde av fisket. I slutet av perioden har dessutom några egnahem för fiskare och diversearbetare tillkommit. Det har även funnits båtbyggeri vid ett av boställena nära hamnen benämnt "Hults i skogen", byggt på byns allmänning.

Andra rörelser som funnits i byn före 1930 var vagnmakeri, skomakeri och smedja, verksamheter som vanligtvis fanns i en bondby vid denna tid. Vidare har man i Magnarp haft fast plats för skolan från 1868, först i en byggnad alldeles nere vid hamnen och från 1885 i nyuppförd småskola invid byvägen.

Karaktärsdrag

Karaktäristisk bebyggelse för perioden fram till 1930 utgörs således av jordbrukets byggnader. Företrädesvis var gårdarna kringbyggda och även om de enskilda längorna genom tiderna bytts ut mot nya fanns fortfarande flera sådana gårdsanläggningar kvar inom undersökningsområdet 1930. De äldsta bostadshusen var byggda i korsvirke med klinefyllning eller skiftesverk, vitkalkade eller klädda med rödfärgad träpanel. Taken var täckta med halm eller stickor. Ekonomibygnaderna var uppförda även de i korsvirke eller skiftesverk, alternativt gråsten eller om de tillkommit under 1800-talets senare del och in på 1900-talet förmodligen av tegel.

Bebyggelsens färgskala dominerades således av vitt och falurött. Av foton att döma var det inte ovanligt med fönsterbågar i någon mörkare färg, inramade av dekorativt utformade foder. Mindre gårdar, torp och undantag var också byggda enligt dessa principer.

En del av de bönder som ägnade sig åt fraktfart blev med tiden förmögna och fick råd att bygga mer påkostat, vilket tog sig uttryck i t ex rika beslag och snickerier samt exklusiv inredning. Dessa gårdar brukar kallas skeppargårdar. Mangårdsbyggnader uppförda efter 1800-talets mitt murades upp av tegel, som lämnades synligt och ibland försågs med rusticerade hörnkedjor och dörromfattningar av puts. Även fönsterna fick putsade omfattningar.

Enstaka mindre hus fanns redan under 1800-talet nere vid strandheden. Under 1900-talets första decennier tycks denna bebyggelse delvis ha ersatts men också utökats med några egnahem. Dessa kan beskrivas som enkla småhus på grästensgrund, klädda med locklistpanel och belägna en bit upp i backen med trädgården nedanför. Karakteristiskt för den hamnnära bebyggelsen är framförallt småskaligheten.

Lokaler för de verksamheter som fanns i byn (vagnmakeri, smedja, skomakeri) rymdes inom den ordinära bebyggelsen. Sak samma med det första skolhuset som var inrymt i en äldre byggnad. Men 1885 byggdes en ny skola på samfälld mark vid byvägen.

Även om Magnarp redan vid denna tid sommartid besöktes av badgäster fanns ännu inga mer omfattande rörelser uppbyggda kring turism och rekreation. Sommargäster erbjöds helt enkelt hyra in sig hos byborna.

Västra Strandgården, Magnarp 5:2, med nuvarande mangård uppförd ca 1840 är exempel på en sk skeppargård. Gårdens kringbyggda form är ett viktigt karaktärsdrag. Mangårdsbyggnaden står fortfarande oputsad med fina fönsteromfattningar och rusticingar. Ursprungligen täcktes taket säkert med halm. 1920 hade huset sticketak, som först byttes ut mot eternit och sen till nuvarande tegeltak.

Skeppargården Strandgårdslund, Magnarp 5:15. Mangården uppförd 1785. Korsvirket har tagits fram i sen tid. Stråtak med homejor är också en företeelse som dyker upp efter 1970.

Mangårdsbyggnaden som ingått i Haragården, Magnarp 2:59. Byggnaden är uppförd i tegel som ursprungligen stod oputsat. Ekonomibygnaderna är idag rivna. På markerna har Haragårdsområdet, med villor, sommarstugor och sommarkolonier växt upp från 1970-talet.

Magnarp 7:9. 1800-tals torp i anslutning till Magnarpsvägen. Långsmal långa klädd med rödfärgad locklistpanel.

Magnarp 5:37. 1800-tals torp alldeles ovanför Strandgårdarna. Ännu en långsmal långa förlagd i väst-östlig riktning. Karakteristiskt är också den rödfärgade locklistpanelen och sadeltaket, idag täckt med eternitplattor.

Magnarp 1:54. Korsvirkeshus utmed byvägen (väg 707). Den långsmala längan ligger i nära anslutning till vägen och bidrar därmed till att skapa en intressant gatumiljö.

I denna fastighet drevs fram till 1970-talet Arvid Karlssons affär. Här har även funnits vagnmakeri. Byggnadernas kulturhistoriska värde har förvanskats genom senare tiders val av material och färgsättning.

I Magnarp 1:14 har det funnits skomakarverkstad. Den här typen av fastigheter är viktiga för bymiljön, vilket man måste ta hänsyn till vid kommande byggnadsvårdande insatser.

Nere längs Strandvägen fanns redan under 1800-talet mindre hus som uppförts på byns allmänning. Magnarps första småskola huserade i ett av dem mellan 1868-85. Husen friköptes 1935. Även om byggnaderna blivit ganska förändrade har de ändå bibehållit sin småskalighet. Lägg även märke till stengårderna med vitmalade trägrindar, ett karaktärsdrag för bebyggelsen i Magnarp.

Magnarp 59:1 Egnahem uppfört 1929 utmed strandvägen. Småskaligheten är viktig för miljön. Vid framtida förändringar bör man ställa krav på materialval och färgsättning.

1930-1970. Badort och sommarparadis.

Denna era i Magnarps historia har avsatt tydliga spår. Som utgångspunkt för att beskriva bebyggelsen tar vi nu den ekonomiska kartan från 1970-talets början, se sid 26. Man kan utifrån denna konstatera att under perioden 1930-1970 skedde en successiv förtätning av husraderna längs befintliga vägar. Det är i de flesta fall fråga om egnahemsbebyggelse, men även några sommarhus. Husraden nere vid vattnet nära hamnen, utmed strandvägen, har fyllts på och är full. En andra husrad, med bebyggelse uppe i backen har även tillkommit.

Magnarps hamn byggdes om 1933 och fick nu stensatt pir och vågbrytare. Förmodligen har det under denna period även tillkommit fiskebodas och Magnarps hamn beskrivs nu på kartan som fiskehamn. Andra världskriget gjorde sig fysiskt påmint i hamnen genom det värn ingående i Per Albin-linjen som byggdes 1940.

Badortslivet tog sin början redan vid sekelskiftet 1900 och blomstrade för fullt längs hela kusten. I Magnarp växte från 1930-talet en expansiv pensionatsverksamhet fram. Magnarps pensionat och Solhällans pensionat var populära bland både vanligt folk och mer celebra gäster. Samtidigt fanns här från 1944 "Klippans läderarbetares semesterhem" och från 1950-talet kursverksamhet, bl a "Röstskola" för sångare.

Under perioden bedrevs även affärsrörelser i Magnarp. Längs byvägen låg "Arvid Karlssons affär", som var i gång mellan 1938-1976. En annan luckurativ verksamhet i Magnarp under bilismens barndom var att ha taxirörelse. Under en kortare period fanns det bageri och café i ett av egnahemmen nere vid hamnen. Under 1950-talet växte det även upp ett trädgårdsmästeri på nuvarande fastigheten 7:11.

Parallellt med ovan beskrivna verksamheter har jordbruken funnits kvar. Inga gårdar revs under perioden 1930-70 inom undersökningsområdet och ännu har inte tidigare uppodlad mark i någon större utsträckning tagits i anspråk för bebyggelse. Detta är alltså en senare företeelse. Ännu ligger Varehög i ensamt majestät i sin åkerholme med bebyggelse på respektfullt avstånd.

Karaktärsdrag

Det verkar nu allmänt som om nya hus murades upp i tegel, slätputsades och avfärgades i ljusa kulörer. Det vanliga är fortfarande att husen vänder långsidan mot havet och söder. Dessa egnahem uppfördes i tidstypisk stil, mer kvadratiska än rektangulära till formen och i 1½ våning med källare. Husen försågs i många fall redan från början med fina, väl proportionerade takkupor. Taken täcktes med tegel eller eternit.

Samtidigt företogs en rad tidstypiska förändringar av befintlig bebyggelse. Stråtak och sticketak som varit helt dominerande fortfarande under 1920- och 30-talen blev nu i många fall ersatta med eternit, plåt eller tegel. Äldre i tegel uppförda mangårdsbyggnader vitputsades.

Pensionat Solhällan. Det första huset byggdes 1929 som bostad, verksamheten startade 1931 och drevs fram till 1986. Norr om huvudbyggnaden uppfördes även annex med fler sovplatser. Förutom att byggnaden är en påtaglig del av Magnarps 1900-talshistoria har den flera tidstypiska arkitektoniska kvaliteter. Placeringen på tomten, den ljusa putsen, tegeltaket och de stora fönsterna.

Magnarps pensionat. De ursprungliga byggnaderna uppfördes på 1940-talet och mellan 1953 och 1972 bedrevs här pensionat. Anläggningen utökades med ett annex norr om i backen. Annexet har i senare tid klänts med träpanel och målats i ljusrosa kulör.

Nuvarande Vandrarnhemmet, där huvudbyggnaden är från 1930-talet. Här startade det äldsta "Magnarps pensionat". Anläggningen köptes 1944 av Klippans läderfabrik för att användas som semesterhem för läderarbetarna. "Klippans läderarbetares semesterhem" drevs fram till 1989. I anläggningen ingår även äldre byggnader, klädda med röd locklistpanel och med vita snickerier.

Sommarstuga från 1940-talet nere vid hamnen.

1970 och framåt. Bostadsorten Magnarp.

Från 1970-talet och framåt har förändringstakten rullat på allt snabbare. Antal hus inom undersökningsområdet har mer än fördubblats. Huvudsakligen har detta skett genom tillkomsten av hela villaområden, uppförda på tidigare åkermark.

Flera jordbruk har lagts ner. En del gårdar har rivits och lämnat plats åt dessa nya bostadsområden. Andra har styckats av och förvandlats till permanent- eller fritidsboende. Ett stort område tillkom i mitten av 1970-talet på Haragårdens gamla marker. Mangården bevarades men de flesta ekonomibyggnaderna revs. Under 1980-talet har ett villaområde väster om Strandgårdarna tillkommit. Här låg Gammelgården uppe i nordvästra hörnet kvar fram till 1985. Gården var åtminstone från tidigt 1800-tal. En annan gård som revs på 1970-talet Magnarp 2:8, bredvid nuvarande pumpstationen. På dess gamla ägor ligger Varehög.

Utmed byvägen (nuvarande väg 707) har bebyggelsen förtätats genom att några tidigare tomma tomter bebyggts.

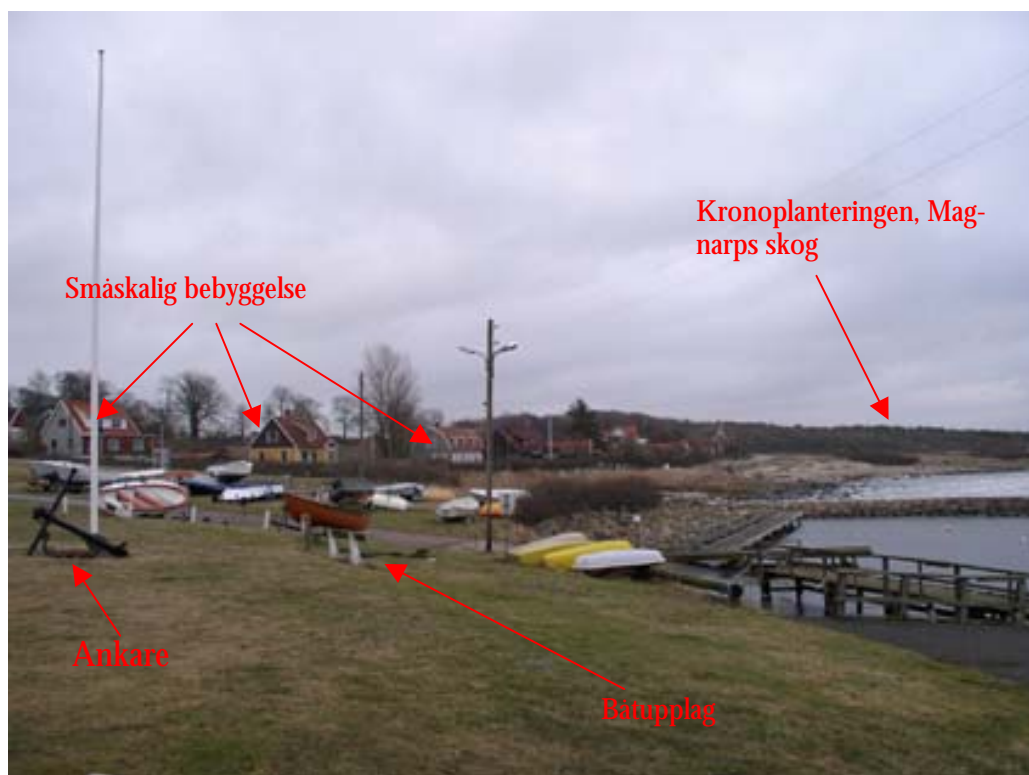
Den under föregående period så blomstrande pensionatsverksamheten avvecklades under 1970- och 80-talet och byggnaderna omvandlades till bostäder. Semesterhemmet för Klippans läderfabriks arbetare blev efter 1989 vandrarhem, och fungerar som sådant än idag. Sannolikt har också en del hus som tidigare varit permanent bebodda övergått till att vara fritidshus. Byns affärsrörelser gick även de i stå under 1970-talet. I hamnen finns alltjämt ett antal bodar, fisket hålls alltså fortfarande vid liv om än kanske mer som fritidssysselsättning. Kiosken är en företeelse från denna tid.

Karaktärsdrag

Bebyggelsen från 1970-talet är tidstypisk och har ingen förankring alls i vare sig struktur eller byggnadsskick på platsen. Området är planerat med säckgator. De låga husen utmed t ex Varehögsvägen är uppförda i enhetlig stil med gult fasadtegel och sannolikt ursprungligen bruna trägavlar.

Området väster om Strandgårdarna som tillkommit under 1980-talet är mer varierande. Utläggning av gator följer den för fiskelägen så karakteristiska principen att låta gatan följa strandlinjen och höjdlinjerna i terrängen. Husen däremot har i flera fall placerats med gaveln mot gatan, vilket innebär att man fått sutterängshus. Detta förstör upplevelsen av den naturliga slänten. Här syns friliggande villor av olika karaktär, puts och trä om vartannat, och med relativt stor variation i färgskalan. Även ett antal parhus har byggts här. Taken täcks nästan uteslutande av betongpannor.

1900-talets sista decennier har också medfört en hel del förändringar av den äldre bebyggelsen. Tilläggsisolering, plätinklädda fasader, framtaget korsvirke, stråtak med homejor för att nämna några.

Bild från hamnplan framför Magnarps hamn. Vintertid fungerar en del av denna stora öppna yta som båtuppläggningsplats. Ytterligare en båtuppläggningsplats finns längre västerut längs stranden. Det gamla ankaret är en stark symbol i hamnen och förstärker intrycket.

Några fiskebodas vittnar om aktivitet i hamnen.

Parhus med sutterängväning som påverkar upplevelsen av den naturliga slänten negativt.

Enplanshus med valmat tak täckt med betongpannor. I princip kvadratisk grundplan. Den här typen av hus är inte på något sätt anpassad till karaktärsdragen i Magnarp.

Friliggande enbostadshus i en våning. Rektangulär grundplan, sadeltak och rödmålad träpanel. Denna byggnadsstil är bättre anpassad till karaktärsdragen i Magnarp.

Karaktärsdrag i befintlig bebyggelse

Magnarp före 1930. Bondby med fiske och seglation.

- Kringbyggda gårdar utmed vägen. Enskilda hus med långsidan utmed vägen. När det gäller hus utmed strandvägen präglas dessa av småskalighet. De vänder långsidan mot havet och söder. Tomterna är avgränsade med stengården och har ofta fina grindar.
- Gårdar och enbostadshus. Till enbostadshusen hör ofta fina uthus. Mangårdsbyggnaderna med fasaddekor i form av rusticering och omfattningar. Enklare hus byggda som låga, långsmala längor. Även dessa har ibland dekorativa fönsterfoder. Husen är byggda på grästensgrund och har haft oinredda vindar från början. Husen har huvudsakligen sadeltak, något undantag med mansardtak. I samband med att vindar inretts har husen försetts med takkupor eller frontespiser.
- De äldsta husen i Magnarp är uppförda i korsvirke, som ofta klätts med rödfärgad locklistpanel. Flera mangårdsbyggnader är uppförda i tegel, som senare vitputsats. Ekonomibygnader av grästen eller tegel. Enklare boställen, torp och gatehus präglas av rödfärgad locklistpanel än idag. Husen täcktes ursprungligen med halmtak. I de flesta fall har dessa bytts ut mot eternit eller tegel. En del har fått nytt stråtak. Vanligast idag är vita snickerier.

1930-70. Badort och sommarparadis.

- Hus från denna tid har ett öppet byggnadssätt, vänder långsidan mot havet och söder eller mot vägen. De är placerade indragna i förhållande till vägen.
- Egnahemsbebyggelse, hus med nästan kvadratisk grundplan uppförda i 1½ våning med källare. Ofta fina uthus. Huvudsakligen sadeltak. Även byggnader för pensionatsrörelsen utgår från denna tidstypiska arkitektur. Vanligt med takkupor och frontespiser, många goda exempel. Två- eller treluftsfönster utan spröjsar.
- Taken vanligtvis täckta med rött, enkupigt tegel alternativt eternitplattor. Fasaderna slätputsade och ljust avfärgade. Snickerier ofta vita, ej ovanligt med avvikande färg på fönsterbågar.

1970 och framåt. Bostadsorten Magnarp.

- Bostadsområdet i väster med enhetlig 1970-talsarkitektur: sluten områdeskaraktär. Enhetlig arkitektur.
Bostadsområde från 1980-talet: friare planering med relativt stor variation. Nya gator planerade längs höjdlinjerna, husen i många fall placerade med gavlarna mot dessa och därmed också mot havet och söder. Flera hus ligger i sutteräng vilket påverkar upplevelsen av den naturliga slänten.
- 1970-talsområdet utgörs av friliggande enplanshus, enbostadshus. Låg bebyggelse med sadeltak.
1980-talsområdet innehåller såväl enskilda villor som parhus. Eftersom husen till stor del är placerade med gaveln mot söder och havet är denna ofta försedd med mycket glas. En trend som även präglar det som byggs idag. Stor variation även när det gäller husens grundplan och takform. Valmade tak är lika vanligt som sadeltak.
- 1970-talsbebyggelsen karakteriseras av fasader i gult eller brunt tegel, betongpannor på taket samt gavelspetsar klädda med träpanel, idag målade i många olika kulörer. Kännetecknande för 1980-talsbebyggelsen är stor variation, såväl puts som träpanel är vanligt. Färgskalan likaså mycket varierande, kraftiga kulörer heller inte ovanliga. Taken är till stor del täckta med betongpannor.

Del 2. Programdel

Utvecklingsmöjligheter

Här lämnas ett antal förslag på olika former av insatser som både drar nytta av och förstärker kulturmiljöns karaktärsdrag.

Fornvård

Varehög är den norra utposten på en kulturslinga som skapats med hjälp av EU-stöd. Antingen man kommer sjövägen längs kusten eller om man tar landvägen, så följer besökaren samma stråk som människor gjort under årtusenden. Det blir till en resa i tid och rum. Likt ett pärlband på höjdsträckningen möts man av bronsåldersmänniskornas gravhögar. Dessa är monumentala konstruktioner och var avsedda att vara väl synliga för alla som färdades i området. Om gravhögarna blir inträngda och betraktelseavståndet för litet går vi miste denna historiska dimension - och själva ursprungstanken med dessa lämningar. Det är därför viktigt att lämna en ordentlig frizon runt Varehög. Bebyggs platån strax söder om högen medför det också att besökaren förlorar kontakten med havet och Skäldervikens och Kullahalvöns strandlinje. Utsikten är idag betagande. Vyn skulle kunna gå att göra ännu mer tilltalande om buskage och snår röjdes längs stengårdsgårdarna nedanför denna. Dessa lämningar från laga skiftets odlingslandskap skulle ge betraktaren en ytterligare tidsdimension och sikten skulle förbättras. Under andra världskriget fungerade platsen som observationsplats i en bevakningskedja som nådde långt upp på Hallandsåsen. Att hålla nere vegetationen skulle också sätta in högen i ett fint upplevelsemässigt sammanhang då man färdas sjövägen. Högen har lång tradition som landmärke för sjöfarare och fram till på 30-talet fanns det ett sjömärke uppsatt på högen. Kronan på verket skulle vara om det gick att finna det skålgropsblock, RAÄ 71, som stått nedanför Varehög och återbörda det till ursprunglig plats.

Följer man kulturslingan idag och vill till Varehög så leds man in genom ett modernt villaområde väster om högen, som tillåtits tränga sig alltför nära denna. Här finns en informationsskylt om gravhögen. Om entrén istället varit från öster, kanske med en enkel grusad parkeringsplats sydväst om Källgården, så hade besökaren på ett helt annat sätt fått förståelse för gravens läge i landskapet. Redan från vägen blir man varse hur höjdryggen reser sig över Skälderviken i söder och dalgången med bäcken i norr. Längst uppe på krönet ligger gravhögen, liksom för att förstärka intrycket och manifesteras sin närvaro i landskapet. På sträckan upp mot högen hade man följt bäcken, det vattendrag som varit en av anledningarna till att området varit attraktivt för bosättning, och först när man kommit upp på högen hade vyerna öppnat sig med vidsträckt utblick ut över havet i söder, dalgången i norr och ett traditionellt jordbrukslandskap i öster.

Varehög är i behov av fornvårdande insatser för att fullt ut komma till sin rätt. Buskage och snår uppe på högen och längs stengårdsgårdarna från laga skiftet måste tas bort. Det skulle förbättra utsikten och bjuda besökaren ytterligare en tidsdimension. Att hålla nere sly och träd uppe på högen gör också att dess form framhävs.

För att framhäva gravhögen skulle träden som står uppe på högen och slyn i dess omedelbara närhet tas bort. Mot den moderna bebyggelsen i väster kan trädridån som finns idag få stå kvar. Den skulle till och med kunna kompletteras och inramma även Pumpstationen och eventuell ny bebyggelse strax söder om denna.

En informationsskylt skulle kunna sättas upp vid en eventuell parkering sydväst om Källgården, som inte bara gav information om Varehög, utan som även berättade om exempelvis den nu rivna Kejsargården, Sven Jöns gårdskälla, sliprännorna, skålgropsblocket och att det på 30-talet inte var ovanligt att zigenare rastade på denna plats.

Landskapsvård

Fristående träd i ett öppet landskap är mycket karaktärsskapande. Den här eken står i anslutning till en stenmur med Vare hög i bakgrunden. En ek kan hysa uppemot 500 insektsarter och upp till 70 olika lavar.

Stora kulturhistoriska värden finns samlade kring Strandgårdarna och hamnområdet. Allén längs hamnvägen är en viktig del i denna miljö. Denna utgörs till stora delar av olikåldriga askar. För att bibehålla alléns stora värden bör luckor och döda träd successivt ersättas av nya askar på samma sätt som man gjort tidigare. Det är viktigt att man fortsätter med samma trädslag för att inte ändra alléns karaktär. Man skulle även kunna utöka alléns sträckning ända upp till byvägen. Det äldre kartmaterialet tyder på att bebyggelseenheter en gång varit inramade av träd. Detta är också något som med fördel kan tas upp i de nya bostadsområdena.

De öppna områdena nära havet där man kan vandra fritt och uppleva havet är mycket värdefulla. Vissa delar används som parkering andra delar betas. Betesmarken har en mycket lång kontinuitet i området och hyser stora värden, såväl landskaps- och upplevelsemässiga som biologiska. Ett fortsatt och bitvis mer intensivt bete längs havet skulle medföra att värdena i området bibehålls och utvecklas. Om markerna upphör att betas finns det risk att buskvegetationen tar överhanden vilket medför att de öppna ytorna och "strandkänslan" försvinner. Betesdjur bidrar även till positiva effekter såsom en mer levande miljö. Får betar taggiga och torniga buskar och passar därför bra. Om man ytterligare vill utveckla betesmarken ger växelbete med nötkreatur ett mycket gott resultat. Övergångar placeras så att man lätt kan röra sig i området. Där bete inte är möjligt bör buskagen regelbundet hållas efter.

Kronoplanteringen är ett intressant område ur många aspekter där mycket folk från omgivande bostadsområden rör sig. Den en gång anlagda planteringen bör successivt förnygras genom att uppkommande tallplantor gynnas i ljusöppna lägen. För att öka den biologiska mångfalden bör man låta döda träd stå kvar eller ligga kvar på marken. Större avverkningar bör undvikas, dock bör lövinslaget eventuellt kontrolleras så att det inte brer ut sig på bekostnad av tallbeståndet. Planteringen omges av en stenmur som troligen är den ursprungliga hägnaden. Överlag är stenmuren i tämligen gott skick, dock bör man röja kring muren dels för att synliggöra den och dels för att undvika att träd eller buskar skadar den.

Det befintliga jordbrukslandskapet norr om byvägen är mycket värdefullt. Området är präglad av laga skiftet med utflyttade eller avknoppade gårdar som är omgivna av odlingsmark med fastighetsgränserna markerade med stenmurar. Eventuellt ny bebyggelse bör ansluta till den befintliga strukturen med spridda gårdar i ett öppet fulläkerslandskap. Ett fortsatt aktivt brukande av jordbruksmarken är en förutsättning för att det värdefulla landskapet ska bibehållas. Traditionella, lägre grödor såsom exempelvis spannmål och vallgräs bör även i fortsättningen odlas. Granplanteringar eller energigrödor, t ex salix, bör undvikas då de förvanskar landskapsbilden.

Stenmurarna är karakteristiska i Magnarps by, såväl i odlingsmarken som längs många av tomtgränserna. De flesta är byggda som dubbelmurar av rundade naturstenar. För att framhäva dem i landskapet bör de regelbundet röjas från uppkommande sly. Enstaka träd och buskar kan sparas. Traditionellt har man främst sparat ädellöv eller bärande träd, liksom lövtäktsträd. Att nyanlägga stenmurar i nya bostadsområden som gräns mot exempelvis åkermark är en möjlig åtgärd som har tradition på platsen. Man bör dock tänka på utformningen av dessa så att de följer traktens tradition. Rundad, lokal natursten bör användas, inte sprängsten. Murarnas sidor ska för stabilitetens skull inte vara helt raka utan sluta svagt inåt.

Frukträd har i riklig mängd funnits i gårdarnas trädgårdar. Frukten användes främst i den egna hushållningen, men möjligen har det även skett odling för avsalu. Plantering av frukträd i de nya bostadsområdena skulle bidra till en rikare miljö och är lämpliga då de i regel inte blir så omfångsrika, samtidigt som de blommar och ger frukt. För att gynna äldre, traditionella och kanske lokala sorter som annars riskerar att försvinna, bör man låta sortbestämma äldre frukträd i byn och därefter ta ympmaterial från dessa.

Längs ån finns idag en tät trädrida av al och ån är i princip dold. För att ta vara på miljön kring ån och för att få en bättre kontakt med ån bör träden kraftigt glesas ur.

Stenmuren längs kronoplanteringen bör röjas från sly och träd så att den framträder på ett bättre sätt.

Landskapet norr om byn är svagt böljande med en fantastisk utsikt mot Hallandsåsen.

Byggnadsvård

Framtida ändring av byggnad bör utgå från de karaktärsdrag som definierats i sammanfattningen av befintliga karaktärsdrag, se sidan 39. Vissa hus kan genom enkla förändringar som ommålning eller utbyte av främmande detaljer eller material återfå en del av sina ursprungliga värden.

Tillbyggnader, liksom uthus och garage, får inte ta över helhetsintrycket, varken det arkitektoniska eller rent volymmässigt. Principen bör vara att inte skymma huvudbyggnaden. Tillbyggnadens skala och material måste stämma överens med både ursprunglig byggnad och omgivning.

Utifrån tidigare presenterad karakterisering av området framstår vissa byggnader som mer betydelsefulla och/eller välbevarade än andra. Genom att knyta en sådan värdering av byggnaderna till PBL underlättas bygglovhantering och framtida planläggning.

Värderingsförslag:

Ingen markering: Byggnad som inte är karakteristisk för Magnarps äldre bebyggelse.

Lovgivning: PBL 3 kap 10§, generella krav på varsamhet.

Planläggning: I förekommande fall varsamhetsbestämmelse - k..

Grön markering: För Magnarp karakteristisk och miljöskapande byggnad.

Lovgivning: PBL 3 kap 10§, generella krav på varsamhet, särskilt gentemot karaktärsdrag och tidstypiska detaljer.

Planläggning: Varsamhetsbestämmelser – k, k1, k2 etc - specificerade utifrån karaktärsdrag och tidstypiska detaljer.

Röd markering: För Magnarp karakteristisk och välbevarad byggnad.

Lovgivning: PBL 3 kap. 12§ skydd mot förvanskning, tidstypiska detaljer skall bibehållas. Förvanskade byggnadsdetaljer bör om möjligt återställas vid framtida restaurering.

Planläggning: Skyddsbestämmelser - q, q1, q2 etc - specificerade utifrån karaktärsdrag och tidstypiska detaljer, samt rivningsförbud.

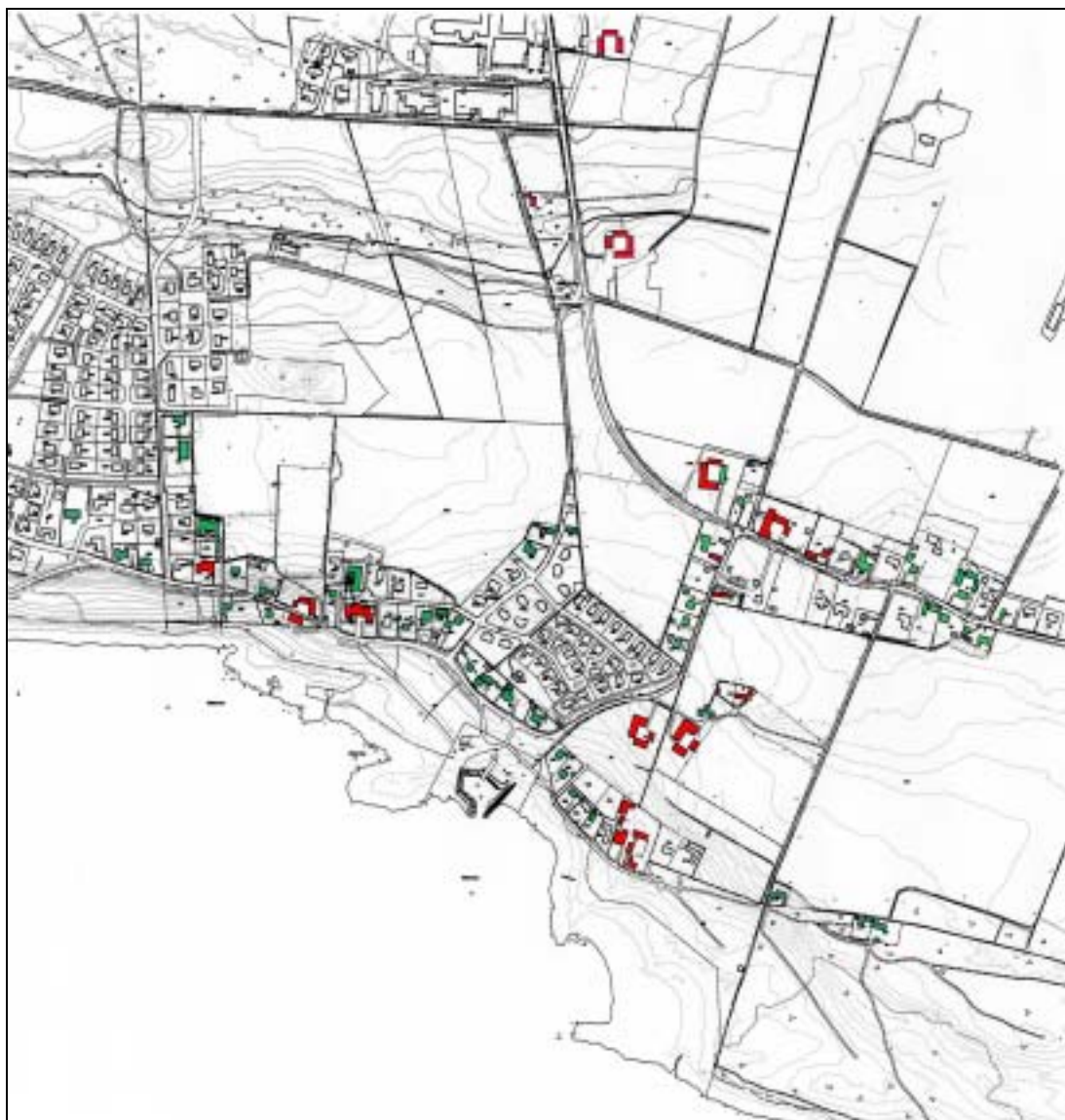
Hamnen/hamnplan inklusive värnet.

Gårdar: Magnarp 5:2, 64:1, 1:56, 65:1, 6:9, 5:15 och 2:12.

Torp/undantag: Magnarp 5:37, 1:13, 7:9, 1:54 och 6:130.

Pensionaten: Solhällans pensionat 2:11, Magnarps pensionat 58:8 och 58:12, Vandrarhuset 61:1.

För att inte värdefulla karaktärsdrag ska gå förlorade om befintlig röd- eller grönmarkerad byggnad försvinner skall ersättningsbyggnad anpassas till den försvunna byggnaden när det gäller form och placering på tomten.

Karta som visar den kulturhistoriska värderingen av byggnaderna inom undersökningsområdet.

Bibehålla pågående markanvändning

Var? Varför?

1. Området öster och söder om Varehög.

Varehög upplevs idag tydligast från öster. För att denna upplevelse inte ska gå förlorad måste en fri siktlinje hållas öppen och ny bebyggelse undvikas här. För att bibehålla kontakten från högen och ut mot havet samt från havet mot högen bör ny bebyggelse även undvikas uppe på platån söder om Varehög. Genom att respektera denna frizon närmast högen elimineras också risken att stöta på ytterligare gravar, som det finns uppgifter om ska finnas nära Varehög. I det föregående har EU-projektet Kulturslingan presenterats. Även utifrån ambitionerna med detta måste en fri siktlinje hållas öppen från väg 707 mot Varehög.

2. Hamnområdet och strandhedarna.

I hamnområdet och längs strandhedarna finns stora rekreativa värden att värna om. Den marina miljön präglas idag av småskaligt fritidsfiske, vilket bör ges möjlighet att fortsätta och kanske även utvecklas. Nuvarande båtuppläggningsplatser och placering av bodar bör bevaras.

3. Området söder om Strandgårdarna.

Strandgårdarna har mycket lång kontinuitet på platsen och området utgör sista resten av jordbruket i denna del av Magnarp. Åkerns utsträckning öster om Strandgårdarna överensstämmer med en hage som fanns utritad redan på storskifteskartan. Hela miljön är av stor betydelse - betesmark och åker, vägsträckningen, allén och jordbruksbebyggelsen. Förståelsen och upplevelsen av jordbruksmiljön kräver att byggnaderna ligger i anslutning till jordbruksmark. Dessutom är den Östra Strandgården ännu ett aktivt jordbruk.

Utifrån genomgången fornlämningsbild kan man här förvänta sig förhistoriska lämningar från flera perioder. Strandgårdarna utgör som sagt en gårdsmiljö med kontinuitet tillbaka till medeltiden. Omfattande arkeologiska lämningar och kulturlager i detta område talar emot exploatering.

4. Området norr om Magnarps skog.

Motivet för bibehållen markanvändning är även här att Strandgårdarna ska ligga i jordbruksmark samt att här idag finns ett aktivt jordbruk. Vidare behövs det öppen mark för att skilja bebyggelsen i Magnarp från Björkhagen. Ny bebyggelse ska i huvudsak följa den gamla byvägen, se exploateringsområde F.

5. Kronoplanteringen/Magnarps skog

Kronoplanteringen har en 200-årig kontinuitet och hyser såväl stora kulturhistoriska som biologiska värden samtidigt som det är ett viktigt område ur rekreationssynpunkt. Det är av största vikt att kronoplanteringen bibehåller sin utsträckning och sin skogskaraktär, då många planteringar av detta slag omvandlats till fritidsbebyggelse. Kronoplanteringen är viktig även i det avseende att den skiljer samhällena åt.

6. Området norr om Magnarps by och väg 707.

Området utgör ett välbevarat efterskifteslandskap. Ett fortsatt aktivt brukande av jordbruksmarken med traditionella grödor är en förutsättning för att det värdefulla landskapet skall bibehållas.

En möjlig framtida exploatering skulle kunna vara en försiktig komplettering / övergång till hästgårdar beroende på jordbrukets framtida förutsättningar. Vid skiftena och tiden närmast därefter förlades gårdarna oftast i närheten av Magnarpsbäcken. Eventuell etablering av nya hästgårdar kan lämpligen följa detta mönster. Dock är det viktigt att bibehålla den spridda karaktären. Bäckens är numera dock till stora delar kulverterad i områdets östra del. Att återskapa detta vattendrag skulle kunna ingå i framtida landskaps- och vattenvårdande åtgärder.

Vad gäller arkeologin så kan två karaktärsdrag särskiljas. Bronsåldersgravarna ligger i stråk längs höjdryggarna och området längs bäcken har redan under förhistorisk tid utgjort attraktiva lägen för bosättning. Ett mycket stort antal gravhögar och flera boplatser är idag identifierade och registrerade som fornlämningar, men det kan finnas flera som ännu inte upptäckts. Dessutom har det i ägo gränsen mellan 5:12 och 5:10/11 funnits en s.k. brydestua.

Områden där pågående markanvändning bör bibehållas markerade med grönt. Förslag på områden som är möjliga att exploatera markerade med gult.

Ny bebyggelse/exploatering

Var och varför? Hur?

I uppdraget ingår även att översiktligt ge förslag till hur en maximal exploatering i området kan göras utifrån tidigare genomgång av karaktärsdrag och värden i kulturmiljön. Nedan presenteras sju olika områden, benämnda A-G, som är möjliga att exploatera med hänsyn tagen till kulturmiljön.

Som framgått av föreliggande rapport har områdena varierande förutsättningar när det gäller exploatering i form av olika karaktärsdrag att ta hänsyn till. Befintliga karaktärsdrag kan även förstärkas i samband med exploatering.

A. Området i västra delen av undersökningsområdet.

Att bebygga denna åkermark med ytterligare några husrader kan ses som en fortsättning på den exploatering som påbörjades här under 1920-talet. Utifrån ett sådant resonemang är det vid planläggning därför viktigt att utgå från befintliga karaktärsdrag.

Läget har säkert varit attraktivt för bosättning redan under förhistorisk tid. Däremot tycks det inte, vad man kan sluta sig till utifrån det äldsta kartmaterialet, varit bebyggt från medeltiden och framåt. Utsikterna att här skulle finnas komplicerade sekvenser av kulturlager är därför små. Likaså är sannolikheten att det skulle finnas under mark dolda gravar avsevärt mycket mindre än uppe på platan vid Varehög. En arkeologisk provundersökning i någon form kommer sannolikt att ställas som krav från Länsstyrelsen innan de tar beslut i sin fortsatta hantering av ärendet. Om det bedöms vara av stort värde för en uppdragsgivare att få bättre kunskap om fornlämningsituationen, kan det också vara denne som hos Länsstyrelsen begär att på frivillig grund få till stånd en utförligare arkeologisk utredning.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Varehög, som för att kunna upplevas behöver ha ett tillräckligt stort avstånd till närmsta bebyggelse. Även att tänka på när man lägger ut gatanätet –siktlinjer och vyer.
- Strandparallell bebyggelse i slutningen ner mot strandheden, huvudsakligen från perioden 1930-70, då denna åkermark började bebyggas, först utmed strandvägen och sedan med en rad ovanför. I området finns gångstråk som leder ner mot stranden. Dessa företeelser som är så karakteristiska för fiskelägen förstärker områdets känsla av kustnära läge.

Planrelaterade egenskaper:

- Stora hus på stora tomter. Lämplig tomtstorlek är ca 1200 kvm, vilket innebär ca 30 tomter i område A.
- Friliggande enbostadshus.
- Nya gator läggs ut längs höjdlinjerna. Husens långsidor placeras utmed gatorna i öst-västlig riktning. Mellan husgavlarna kan man lämna plats för smala gränder/gångstråk som leder i riktning ner mot stranden.
- Gaturummet: husen placeras nära gatan på södra sidan medan gaturummets norra sida begränsas av stengärde som tar upp ev nivåskillnad.
- Husen bör förläggas i tomternas norra del, med trädgården i söder. I trädgårdarna kan plantering av fruktträd bilda en gemensam nämnare för området.
- För att upplevelsen av slänten inte skall gå förlorad bör husen inte byggas i sutteräng. Vid behov av terrassering bör man använda sig av det mest naturliga materialet i området – grästen. Plattlagda ytor, liksom trädäck och andra hårdgjorda ytor bör begränsas inom området.
- Det öppna byggnadssätt som föreslagits ger möjlighet till utsikt och utblickar. Därför bör höga staket och plank inte tillåtas.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Byggnadstypen ska vara enkel med rektangulär grundplan.
- I området kan hus med relativt stor byggnadsvolym tillåtas. Man kan genom att fördela den totala byggnadsvolymin på två huskroppar i vinkel ändå hålla nere husens skala. Intrycket kan förstärkas genom olika material i byggnadskropparna.
- Taken bör utformas som sadeltak. Frontespiser och takkupor kan förekomma sparsamt och småskaligt. Goda förebilder finns att hämta i husen byggda 1930-70.
- För området föreslås gälla att byggnadernas fasader putsas i ljusa färger, kläs med rött tegel, eller kläs med träpanel som företrädesvis målas i falurött.
- Lämpligt takmaterial i området är rött taktegel alternativt röda eller grå fibercementplattor.

Förslag på namn i det nya området: Kalvalyckan och Drakalyckan (hämtat från storskifteskartan). Älvkvarnsvägen kan vara ett trevligt gatunamn, med förankring i det skålgrops-/älvkvarnsblock som funnits på åkern.

B. Området norr om Varehög.

För att ge bibehålla förståelsen för högen som monument måste området mellan Varehög och bäcken lämnas fritt från bebyggelse. Här föreslås därför en mindre exploatering i anslutning till redan befintlig bebyggelse i nordvästra delen av området. Miljön längs bäcken är också spännande och kan framhävas ytterligare genom utglesning av träden. Som tidigare framgått är området arkeologiskt intressant. Inför en exploatering skulle en arkeologisk provundersökning kunna klargöra förhållandena och ge Länsstyrelsen underlag till om de anser att ytterligare arkeologiska insatser behöver göras.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Varehög.
- Magnarpsbäcken.
- 1980-talsbebyggelsen i väster, utan särskilda karaktärsdrag att ta hänsyn till, utöver att det rör sig om friliggande enbostadshus i en våning.
- Pumpstation, som lämpligen inramas med växtlighet (träd) för att förbättra miljön.

Planrelaterade egenskaper:

- Tomterna bör vara 500-700 kvm.
- Friliggande enbostadshus.
- Småskalig bebyggelse.
- För att avgränsa bebyggelsen mot Varehög föreslås trädplantering runt kvarteret.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Enkel byggnadstyp med rektangulär grundplan.
- Sadeltak.

C. Området norr om Magnarpsbäcken.

Närheten till vattendraget som löper längs området har lockat till bosättning. Dalgångens slutningar var attraktiva boplatslägen. Stenåldersboplatserna som påträffades då Plastfabriken skulle bygga ut, RAÅ 136, är ett exempel på detta. En arkeologisk provundersökning skulle kunna klargöra bosättningarnas omfattning. Länsstyrelsen har tidigare inte satt sig emot exploatering i detta område, efter det att tillbörliga arkeologiska insatser gjorts.

Norr om detta område finns redan en industrietablering. Därmed är området främst lämpat för verksamheter, ej bostadsbebyggelse.

D. Området väster om Magnarps by.

Detta område är lämpligt att bebygga eftersom man genom exploatering här ansluter till bebyggelsemönstret längs höjdryggarna samt bygger samman och förtydligar bymiljön.

Området innefattar inga historiskt kända gårdslägen och sannolikt inga förhistoriska gravar heller. En mindre arkeologisk provundersökning skulle enkelt kunna klargöra om där finns under mark dolda boplatser från förhistorisk tid.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Magnarps by längs väg 707 respektive Magnarpsvägen.
- 1980-tals bebyggelse söder om.
- Jordbrukslandskapet norrut, inklusive gårdsmiljöer i utkanten av byn.

Planrelaterade egenskaper:

- Här kan bebyggelsen vara mer varierad avseende tomtstorlek och husvolym, jämfört med område E. Lämplig tomtstorlek är 700-1200 kvm.
- Friliggande enbostadshus.
- Gatorna bör följa terrängen. De enskilda husen placeras med långsidan mot gatan (väst-östlig riktning).
- Det öppna byggnadssätt som föreslagits ger möjlighet till utsikt och utblickar. Därför bör höga staket och plank inte tillåtas.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Byggnadstypen ska vara enkel med rektangulär grundplan.
- Taken bör utformas som sadeltak. Frontespiser och takkupor kan förekomma sparsamt. Goda förebilder finns att hämta i husen byggda 1930-70.
- För området föreslås gälla att byggnadernas fasader putsas i ljusa färger, kläs med rött tegel, eller kläs med träpanel som företrädesvis målas i falurött.
- Lämpligt takmaterial i området är rött taktegel alternativt röda eller grå fibercementplattor eller svart papp.

Förslag på namn i det nya området: Gatelyckan

E. Området norr om Strandgårdarna.

Så sent som på 1860-talet låg här flera gatehus i detta område. Att åter bebygga denna yta är till fördel för upplevelsen av Magnarps by genom att bymiljön genom förtätning förstärks. Exploatering i detta område ställer dock högre krav på anpassning till befintliga karaktärsdrag.

Platsen utgör ett optimalt boplatsläge och vid fältinventeringen framkom även misstankar om en sönderplöjd gravhög. Längst upp i nordväst finns det risk för lämningar efter byns gård nr 1.

En arkeologisk provundersökning skulle kunna svara på hur pass mycket av de äldre lämningarna som är förstörda av 1800-talsbebyggelsen.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Strandgårdarna.
- De kringliggande 1800-tals torpen.
- Magnarps by längs väg 707.
- Egnahemsbebyggelse utmed Magnarpsvägen.

Planrelaterade egenskaper:

- Stora tomter med små hus. Lämplig tomtstorlek är 1000-1200 kvm, vilket innebär omkring 10 tomter i område E.
- Friliggande enbostadshus. Tvärställda garage/uthus.
- Nya gator läggs ut i väst-östlig riktning. De enskilda husen placeras med långsidan mot gatan.
- Det öppna byggnadssätt som föreslagits ger möjlighet till utsikt och utblickar. Därför bör höga staket och plank inte tillåtas.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Byggnadstypen ska vara enkel med långsmala huskroppar.
- Småskalig bebyggelse med öppet byggnadssätt. Tydlig förankring i den traditionella bebyggelsen som funnits här på 1800-talet.
- Taken ska vara sadeltak. Frontespiser, takkupor bör inte förekomma. Husen bör ha murad skorsten i nock.
- För området föreslås gälla att byggnaderna kläs med locklistpanel och målas i falurött. En mindre del av bebyggelsen kan vitkalkas.
- Lämpligt takmaterial i området är röda eller grå fibercementplattor, svart papp eller pannplåt alternativt sinuskorrugerad plåt.

F. Området söder om väg 707 i byns östra utkant.

Förtätning av bymiljön genom ny bebyggelse utmed byvägen samt i nära anslutning till denna får ses som en fortsättning på befintligt bebyggelsemönster.

Området följer samma höjdrygg som stråket med bronsåldersgravar. Dessa kan ha skadats svårt av plöjning och i stort sett raderats ut. Höjdryggen har även varit bra boplatslägen. Det kan därför inte uteslutas att här finns under mark dolda fornlämningar. Inför exploatering är det därför motiverat att göra en arkeologisk provundersökning.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Magnarps by längs väg 707.

Planrelaterade egenskaper:

- Här kan bebyggelsen vara mer varierad avseende tomtstorlek och husvolym, jämfört med område E. Lämplig tomtstorlek är 700-1200 kvm.
- Friliggande enbostadshus.
- Bebyggelsen utmed väg 707 bör sluta gatumiljön med hjälp av växtlighet, stengården eller låga staket ända framme vid vägen.
- Nya gator söder om väg 707 läggs ut i väst-östlig riktning.
- De enskilda husen placeras med långsidan mot gatan (väst-östlig riktning).
- Det öppna byggnadssätt som föreslagits ger möjlighet till utsikt och utblickar. Därför bör höga staket och plank inte tillåtas.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Byggnadstypen ska vara enkel med rektangulär grundplan.
- Taken bör utformas som sadeltak. Frontespiser och takkupor kan förekomma sparsamt. Goda förebilder finns att hämta i husen byggda 1930-70.
- För området föreslås gälla att byggnadernas fasader putsas i ljusa färger, kläs med rött tegel, eller kläs med träpanel som företrädesvis målas i falurött.
- Lämpligt takmaterial i området är rött taktegel alternativt röda eller grå fibercementplattor eller svart papp.

G. Lucktomter utmed väg 707.

Stora öppna ytor i en annars tät bebyggelse ger ett splittrat intryck. Genom att bygga nya hus på lucktomter utmed byvägen åstadkommer man ett förtätat intryck som är positivt för bymiljön. Där marken måste hållas öppen pga pågående verksamhet kan man komplettera och förbättra miljön med trädplantering.

Tomterna ligger dock mitt i Magnarps gamla bytomt. Det är därför av stor vikt att även denna småskaliga exploatering sker under medverkan av arkeologisk kompetens. Då förtätningen av dessa "luckor" utmed Byavägen sannolikt kommer att ske successivt är det lämpligt att arkeologin görs i samband med att de ska bebyggas. En lösning kan vara att låta schaktningarna göras under arkeologisk övervakning.

En exploatering av detta område har följande påtagliga karaktärsdrag att förhålla sig till:

- Magnarps by längs väg 707.

Planrelaterade egenskaper:

- Friliggande enbostadshus.
- Bebyggelsen utmed väg 707 bör sluta gatumiljön med hjälp av växtlighet, stengården eller låga staket ända framme vid vägen.
- De enskilda husen placeras med långsidan mot gatan (väst-östlig riktning).
- Det öppna byggnadssätt som föreslagits ger möjlighet till utsikt och utblickar. Därför bör höga staket och plank inte tillåtas.

Husens utformning:

- Envåningshus.
- Byggnadstypen ska vara enkel med rektangulär grundplan.
- Taken bör utformas som sadeltak. Frontespiser och takkupor kan förekomma sparsamt. Goda förebilder finns att hämta i husen byggda 1930-70.
- För området föreslås gälla att byggnadernas fasader putsas i ljusa färger, kläs med rött tegel, eller kläs med träpanel som företrädesvis målas i falurött.
- Lämpligt takmaterial i området är rött taktegel alternativt röda eller grå fibercementplattor eller svart papp.

Referenser

- Ekelund, G & Winberg, G.,1968, Tusen fornlämningar. *Ale 1968:2*. Lund
- Ericson-Borggren, T.,1995, Arkeologisk utredning. Del av Magnarp 2:190, Barkåkra sn. *UV-Syd Rapport 1995:31*. Lund.
- Hansen, F.,1925, Barkåkra sn, Bjäre hd. (arkivmaterial från Folke Hansens undersökningar 14/1925)
- Johansson, E., 2000, *Boken om Magnarp*. Ängelholm.
- Moen, J., 1988, *Barkåkra – Kyrkan, byarna, socknen*. Trelleborg
- Pamp, B. 1964, *Skånes ortnamn*. Serie A - Bebyggelsenamn. Del 3 - Bjäre härad och Ängelholms stad. Lund. 1964
- Thomasson, J., 1998 : Dominus terrae Scania. Om den vandrande byn och maktens territorialisering. Centrala platser, centrala frågor. Samhällsstrukturen under Järnåldern (Red Hårdh, B & Larsson, L). Acta Archaeologica Lundensia, series in 8º. N°28.*
- Ängelholm 2003 en hembygdsbok.*
- Kulturnämnden Ängelholm 1979, *Ängelholms kommun, bebyggelse och miljö, etapp III*, Ängelholm.
- Registrerade fynd från Statens Historiska Museum (SHM) och Lunds universitets historiska museum (LUHM)
- Fornminnesregistret
- Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skånes arkiv

Bilagor

Sammanställning av bebyggelseinventering

Fastighet	Ålder	Funktion	Fasadmaterial	Takmaterial	Övrigt
56:1 "Hults i skogen", byggt på ofri grund, allmänning, friköpt 1942.	Ca 1840	Byggt som undantag. Senare om- och tillbyggt. Bostad.	Rödfärgad locklistpanel. Annan kulör 1920-talet.	Tegel, gult. Papp på trekantslist 1920-talet. Eternit på 1950-talet.	Vita snickerier. Mörka foder på 1920-talet. Fin förstukvist åt norr 1920-talet.
56:2 "Hults i skogen" byggt på ofri grund, allmänning, friköpt 1942.	1800-tal (1790)	Bostad. Om- och tillbyggd.	Rödfärgad locklistpanel	eternitplattor	Vita snickerier
		Verkstad? Här har funnits båtbyggeri: "Hultakor"	Tegel 1920-tal. Idag rödfärgad locklistpanel.	Sticketak 1920-talet. Idag eternitplattor.	Vita snickerier.
		uthus	Rödfärgad locklistpanel.	Grön sinuskorugerad plåt.	Blå port. Vita snickerier.
5:20	Ca 1815, fast flyttat hit från åker norr om.	Mindre gård/torp, urspr under Strandgården. Här har funnits vagnmakeri. Bostadshus. Idag sommarhus	Rödfärgad locklistpanel	Tegel	Vita snickerier (fönster och knutar). Blå dörrar och grind, vindskivor.
		Ekonomibyggnad	Liggande panel, rödfärgad.	Betongpannor.	Vita snickerier.
5:37 "Bjarrudds"	Tidigt 1800-tal	Torp under Strandgården.	Rödfärgad locklistpanel	eternit	Vita snickerier, blå fönster.
64:1 Östra Strandgården	1904	mangårdsbyggnad	Tegel	Gult tegel	Utbytta fönster, bruna.
		ekonomibyggnad	Rödgult tegel, rödfärgad locklistpanel i gavelspetsar.	Korrugerad eternit	stallfönster
		ekonomibyggnad	Gråsten/korsvirke.	Gult tegel	
5:2 Västra Strandgården	1860	mangårdsbyggnad	Tegel, vitputsad hörnrusticering. Grön locklistpanel i gavelspetsar.	Idag tegel. 1930: sticketak.	Vita snickerier (mörka 1930). Vita omfattningar.
		ekonomibyggnad	Gråsten, vitkalkade fogar, rödfärgad locklist i gavelspetsar.	Eternit, tegel i nock	Rödfärgade portar
	1930-tal	ekonomibyggnad	Tegel, rödfärgad träpanel i gavelspetsar.		
		ekonomibyggnad	Rödfärgad locklistpanel	eternit	Vita fönster, gröna dörrar
5:30	1920/30-tal	Bostad, var under 1920- och 30-talen bageri och café	Eternit, tillbyggnad i tegel	Tegel, rött	Utbytta, bruna
5:39 "Havsbrus"	1930-tal	bostad	Gul och brun plåt	Röda eternitplattor	tilläggsisolerad
5:32	Tidigt 1900-tal	bostad	eternit	Brutet tak, tegel	Fina fönster, fina kupor, vita fönsterluckor

5:33	modern	bostad	Träpanel, brun	betongpannor	Blå detaljer
5:34		bostad	Brun locklistpanel	Tegel,	Vita snickerier
5:29	Aldremen ombyggd	bostad	Lockpanel, gul	Tegel, rött	Vita snickerier
61:1 Vandrarhemmet	1930-tal	Vandrarhem Huvudbyggnad, pensionat till 1944, då anläggningen köptes av Klippans läderfabrik.	Se bild från 30-talet, s 64. Idag vit locklistpanel.	Tegel, rött	Tilläggsisolerad gavel. Vita snickerier. Speciell fönstertyp, jfr 50:1. Blå vindskivor.
	Tidigt 1900-tal	Urspr bostadshus	Röd locklist		
		Övriga byggnader inom vandrarhemmet	Röd locklistpanel. Rödmålad eternit.	Rött tegel, eller cementpannor	Vita snickerier
64:3	Modern villa	bostad	Vit mexiten/träpanel	Betongpannor, röda	
64:2 torp under Strandgården	1800-tal. Äldre till- och ombyggt hus	Urspr torp, idag bostad. Ägdes 1871 av en sjöman, byggt på ofri grund.	Röd locklistpanel	Tegel, gult. 1930-talet: halm-tak.	Vita snickerier
50:1	1927	bostad	Vit locklistpanel. 1930-talet målat i mörkare kulör.	Svarta betongpannor. Tidigare rött tegel.	Svarta, fina fönster. Tidigare vitmålade, eller ljusa.
51:1 byggt på byallmanningen, friköpt 1935	1800-tal, ombyggt	bostad	Svart locklistpanel klinehus	Rött tegel	Vita snickerier
47:1 byggt på byallmanningen, friköpt 1935	1800-tal, ombyggt	Bostad, fungerade 1868-85 som skola, Strandbackaskolan	Eternit, eg klinehus	Rött tegel	Gröna/vita snickerier
		uthus	eternit	Aldre cementpannor	Gröna/vita snickerier
49:1 byggt på byallmanningen, friköpt 1935	1940	Bostad	Liggande brun träpanel.	tegel	Vita snickerier
5:64	1980-tal	villa	Röd träpanel	Betongpannor.	Vita snickerier
59:1 "Per Häns"	1927	Byggt av sjömannen, fiskaren, diversearbetaren Hjalmar Johansson.	Vit locklistpanel.	Nylagd tegelimitterande plåt, röd.	Grästensgrund. Bruna fönster.
	1920-tal	uthus	Röd locklistpanel	Röd eternit	Vita snickerier. Grästensgrund.
7:12		bostad	Puts, ljusgul	Röd eternit	Vita fönster grästensgrund
7:8		bostad	Puts, ljusgrått	Rött tegel	Vita fönster
7:10	1940-tal	bostad	Puts, ljusgul	Papp, platt pyramidtak	Gröna/vita fönster
7:11	1950-tal	Rester av trädgårdsmästeri, nedlagt	Två stora växthus som rivits.		
1:13 "Alf-Hill"	1800-tal	Möjligen ett undantag byggt till gård under Strandgården.	Rödfärgad locklistpanel.	Stråtak. (halm-sticketak-plåt)	Vita snickerier.
1:53	1930/40-tal	Bostad, med åkeri-verksamhet i anslutning.	Puts, ljusgul	tegel	Vita snickerier
1:50		Modern villa			

1:47	1940-tal?	bostad	Ljusbeige puts	Röd eternit	Vita/gröna fönster
7:9 "Andreasa"	1840	Undantag till Askgården	Rödfärgad locklistpanel	Eternit, eller papp	Vita snickerier. Fin förstukvist.
	Modern villa	bostad	Vit puts, gavlar av röd locklist	Rött tegel	Fin anpassning i miljön.
65:1 (Askgården)	1775	Kringbyggd gård, mangårdsbyggnad	Korsvirke, röd timra, vita fack. Tidigare klätt med panel.	tegel	
		Nyare boningshus ekonomibygnad	Ljus puts	Rött tegel	
		ekonomibygnad	Vit puts, röd träpanel	Korrugerad eternit	
7:5		bostad	Röd träpanel		
7:6	1930/40-tal	bostad	Vit puts	Tegel, rött	
1:56 "Ludvigs" Urspr. kringbyggd gård, med portlänga utmed vägen	1700-tal, enligt uppgift	mangårdsbyggnad	Vitputsat idag, på bild från 1924 bart tegel putsade omfattningar.	Tegel rött	Grämälad grästensgrund. Svarta fönster.
		ekonomibygnad	Rödfärgad panel och pannplåt. Gult och rött tegel.	Eternit och gult tegel	
	1700-tal, enligt uppgift	ekonomibygnad	Korsvirke, synligt. Röd locklist i gavelspetsar.	Tidigare halm-tak. Idag rött tegel	Blå fönster.
1:54 "Moster Annas"	1700-tal, men flyttat hit	bostad	Korsvirke, röd timra, tegelfyllnad.	eternit	Blå fönster
1:55	1960-tal	sommarhus	Liggande vitmålad panel	Betongpannor	Blå snickerier
1:12 "Arvid Karlssons affär"	1913? I så fall väldigt ombyggt.	Tidigare Arvid Karlssons affär, 1938-1976. Bostad.	Gul locklistpanel.	Betongpannor, röda.	Vita snickerier. Huset är ombyggt till oigenkännlighet.
	1900-talets början	Ekonomibygnad där det har funnits vagnmakeri i huset på gården.	Röd locklistpanel	eternit	Vita snickerier
1:47	1940-tal	bostad	Ljusbeige puts	Röda eternitplattor	Vita/gröna snickerier
65:8		Modern villa	Ljusrött tegel	betongpannor	
1:51	1930-tal	bostad	Ljusgrå kalksandsten	eternit	Ursprungliga fönster, bruna
1:57	Modern	villa		Valmat tak, betongpannor	
1:14 Skomakare Welins	1883	bostad	Vitputsat. Locklistpanel i gavelspetsar blåmålad.	Svart plåt trapetskorrugerad? Tidigare papp-tak. Figursågade vindskivor (fanns redan 1890).	Blåmålade 6-rutade fönster.
	1800-tal?	Skomakarverkstad i huset med gaveln mot vägen.	Tidigare panelklädd. Idag korsvirke. Blå panel i gavelspetsar.	Svart, tegelpanneimiterande plåt	Blå fönster.

1:15 Smederna Forsbergs hem	1922	bostad	Vit puts	betongpannor	
		"Gamla smedjan"	Röd panel	Plåttak (?)	Vita fönster, svarta portar.
1:2 Brinks	1911	Gårdsbebyggelse...			
5:18 Andra småskolan	1885	Idag sommarbostad			
1:18	1875	Bostad, kraftigt ombyggd	Röd träpanel	Gult tegel	Vita/blå snickerier
5:47 Sven Jöns vagnmakeri	1800-tal	Idag bostad	Röd locklistpanel	Trapetskorrugerad plåt åt öster. Grön sinuskorrugerad plåt åt väster.	Vita fönster, gröna dörrar.
5:51		Nya hus, de gamla rivna efter 1978			
58:26	1990-tal	Modern villa	Ljusgul träpanel	Betongpannor	Vita snickerier
58:25	1980-tal	Modern villa	Vit mexisten	Betongpannor, valmat tak.	Vita snickerier
58:27	1980/90-tal	Modern villa	Ljusgul träpanel	Betongpannor. Valmat tak.	Vita snickerier. Två plan.
58:9	1960-tal	Villa, kataloghus	Vita fasader, röd träpanel på gavlar	Tegel (eller betongpannor)	Eg fin anpassning, ändå tidstypisk
2:20 "Undantaget", hörde till Gammelgården	1899	sommarbostad	Röd locklistpanel. Ej slamfärg.	Halmtak 1959. Idag trapetskorrugerad svart plåt.	Vita omfattningar, 6-rutade fönster, 1959 mörka. Idag vita.
2:19 har hört till Gammelgården	1800-tal	bostad	Röd locklistpanel. Ej slamfärg.	Stråtak.	1920 vita snickerier. Idag vita omfattningar, mörka fönster.
2:38					
58:6	1940/50-tal	villa	Vit slätputs	Rött tegel	Svartbruna trägavlar och fönster
58:11	Modern	villa	ljusgrå lockpanel	Betongpannor	Gaveln mot havet
58:7	1940/50-tal	Troligtvis annex till Magnarps pensionat. Idag bostad.	Urspr. vit puts. Idag rosa lockpanel, eller liggande panel.	Urspr. Tegel. Idag betongpannor eller plåtimitation av pannor.	Urspr. vita perspektivfönster, markerade omfattningar.
58:10	1970-tal	bostad	Gult tegel	betongpannor	Svarta gavlar och snickerier
60:1	1940-tal	Bostad. Ett tag fanns här taxirörelse (1955-1978), vilket förklarar dubbelgaraget samt "körrundeln" på husets framsida.	Vit puts	Rött tegel. Kupper och balkonger, tillbyggnader.	Stora fönster. Källare.
60:2	1940-/50-tal	Parhuslänga, två radhus. För uthyrning?	Vit puts	Rött tegel	Blå fönster Bruna glasade dörrar.
58:5	1940-tal	villa	Gul slätputs	Rött tegel	Vita snickerier. Källare.

58:4	1970-tal	villa	Rödbrunt tegel, bruna trägavlar.	betongpannor	Bruna fönster. Gaveln mot havet.
58:8 och 58:12 "Magnarps pensionat"	1940-talet, senare sammanbyggda.	Ursp. Taxirörelse, från 1953 pensionat, till 1972. Idag bostad.	Vit puts.	Rött tegel.	Vita fönster mm. Källare.
2:22	1900-talets början	bostad	Röd locklistpanel	Röd eternit	grästensgrund
2:12 "Hjalmer-sa" gård	1870	mangård	Röd plåt	Svart, tegelpanneimiterande plåt	Vita snickerier
		ekonomibyggnad	Vit puts, röd gavel	Korrugerad eternit	Vita snickerier
		ekonomibyggnad	Vit puts, röd locklistpanel	Röd sinuskorrugerad plåt	stallfönster
		loge	Rödfärgad locklistpanel	?	Vita snickerier
2:146	1920-tal	bostad	eternit	Röda betongpannor (nya)	Vita snickerier
2:24	1920-tal	bostad	Tilläggsisolerad, gult tegel, brun plåt	Svart plåt	Stora, utbytta fönster
2:25	1920-tal	bostad	Träpanel, liggande vit	Rött tegel, eller betong?	Gavel mot havet. Vita fönster, blå dörr.
2:18	1930-tal	bostad	Ljusgul puts	Bruna perspektivfönster	Rött tegel
2:11 "Solhällans penionat"	1929, tillbyggt 1939	Idag bostad	Ljusgul puts	Rött tegel	
2:119		Logement som ingått i Solhällans pensionat.	Röd masonite, locklister	Svart papp tak	Vita snickerier
2:60 "Sovi"	1950	Ingick i Solhällan	eternit	betongpannor	Blå fönster och vindskivor
2:61 "Röstskolan"	1959	Kursgård Pileallé mot åkern	Brun respektive vit liggande träpanel	papptak	Gröna fönsterfoder
2:195	nybyggt				
2:189	Under uppförande, eller ombyggnad?	bostad	puts	Rött tegel	Väldigt uppglasat...
2:39 "Solbackahem", senare Sjungaregården	1800-tal?, kanske Magnarps äldsta hus	bostad Tidigare: rödfärgad locklistpanel, vita snickerier, halmtak.	Röd locklistpanel	Gulrött taktegel	Vita snickerier
2:28	1920/30-tal?	bostad	Röd locklistpanel	Rött tegel. An-norlunda frontespis. Balkong på pelare.	Vita fönster, svarta omfattningar.

2:121	1940-tal?	bostad	Beige träpanel	Svart papp?	
2:59 Haragården	1840, ombyggd 1903	Mangård, de flesta ekonomibyggnaderna rivna. Gammal trädgård med fruktträd.	Idag vit puts.	Röda äldre cementpannor.	Grästenssockel. Blå fönster, dörrar och vindskivor.
	1800-tal	ekonomibyggnad	Röd locklistpanel	Röda äldre cementpannor.	
2:88 bredvid Haragården		Ekonomibyggnad, ombyggt till garage	tegel	tegel	stallfönster
Området Varehögsvägen	1970-tal	Enhetligt bostadsområde	Gult tegel, träpanel i gavelspetsar, som idag är målade i olika färger.	Betong (eller tegel?)	
6:130 "Murartorpet"	1800-tal	Flyttat hit från Vejby under 1800-talets första hälft. Idag sommarbostad.	Röd locklistpanel. Gavelspetsar gult målade.	Halmtak på 1960-talet. Än idag stråtak.	1960-tal: Vita, särpräglade fönsterfoder. Vita fönster. Så även idag. Gröna dörrar.
6:9 "Källgården" kringbyggd	Anor från 1700-talet	Äldsta boningshuset, idag sommarbostad	Korsvirke: rött och vitt, även träpanel.	Halmtak 1950	
	1870	Nuvarande boningshus	Tegel på grästensfot, synligt på äldre bild. Idag vitputsat.	Sticketak 1950. Gult tegel idag.	Gröna snickerier.
		ekonomibyggnad	Grästen	Röd plåt	
		ekonomibyggnad	tegel	Halmtak 1950	
5:15 "Strandgårdslund"	1785	Mangård	Röd locklistpanel på 1920-talet. Idag korsvirke: svart med vita fack.	Stråtak idag. Halmtak tidigare.	Se bild från 1920-tal, s 57. Idag vita fönster, blå dörr.
		2 st ekonomibyggnader	Tegel, korsvirke och tegel	Halmtak tidigare, idag röd plåt	

Regionmuseets rapportserie 2004

Kulturmiljö

1. Snårarp, Vä sn, UN, Anders Edring, 2000
2. Fjälkinge 28:4, Fjälkinge sn, FU, Ylva Wickberg, 2003
3. Från Lilla Hammar till Fredshögen, Stora Hammar sn och Rång sn, FU, Jan Kockum, 2003-2004
4. Hovdala slott, byggnad G, H-halms vän, Brönnestad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2003
5. Hagestad 38:2 – en schaktningsövervakning inom RAÄ 115, Löderup sn, FU, Lars Salminen, 2004
6. Margaretaskolan – fördjupning, Helsingborg, KA, Mia Jungskär, 2004
7. Börgerstorn, Borgeby sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
8. Hovdala slott hus D, Brönnestads sn, AK, Kristina Nilén, 1998
9. Hovdala slott hus B, Brönnestads sn, AK, Kristina Nilén, 1998/1999
10. Verums kyrka, Verums sn, AK, Kristina Nilén, 1998
11. Gustav Adolfs kyrka, Viby sn, AK o MD, Kristina Nilén, 1998
12. Kv Allön 3, Heliga Trefaldighets sn, AK o BAD, Kristina Nilén, 1998/1999
13. Inventering av icke-fiktiv film, - kulturhistorisk film i Skåne, DK, Lina Ålenius, 2002
14. Hassle Bösarps kyrka, Hassle Bösarps sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
15. Äspö kyrka, Äspö sn, AK, Anna Sturesson, 2003
16. Staty – Otto Lindblad, Lund sn, AK, Mia Jungskär, 2004
17. Hardeberga kyrka invändig restaurering, Hardeberga sn, AK, Per Lundgren och Lars-Göran Strömbom, 2003
18. Lilla Beddinge kyrkogårdar, Lilla Beddinge sn, DK, Anna Sturesson, 2003
19. Östra Torps kyrkogård, Östra Torps sn, DK, Anna Sturesson, 2003
20. Indikationer för levande kust? -En studie av statistiska variabler visar vi kulturvärden på Skånekusten, Paul Hansson, 2004
21. Saltus Sancte Maria – Klostret i Bäckaskog, Kiaby sn, FU, Jan Kockum, 2004
22. Mellan gamla och nya väg E22, Bromölla 12:19, Ivetofta sn, AU:2, Ylva Wickberg, 2003
23. Grophus i Fjälkinge, Fjälkinge 9:20, Fjälkinge sn, FU o UN, Ylva Wickberg, 1990
24. Häranslagningar från bronsålder, Hästad 75:25, FU o UN, Ylva Wickberg, 2003
25. Visseltofta kyrka, AK, Lars-Göran Strömbom och Lotta Eriksson, 2002
26. Magnarps by och hamn, Barkåkra sn, KA, Paul Hansson, Kristina Nilén, Cissela Olsson och Lars Salminen, 2004

Förkortningar: AF-antikvarisk förundersökning AK- antikvarisk kontroll AU- arkeologisk utredning DK- dokumentation, övrigt FU- arkeologisk förundersökning KA- kulturhistorisk analys MD- murverksdokumentation OU- osteologisk undersökning PJ- projektrapport UN- arkeologisk undersökning BD- byggnadsdokumentation BAD- bygg-ark-dokumentation

